

Ŋwɛ unó Jisɔs aléré Jɔn né amɛ geɟya

Jɔn agaré unó bi úlú né ŋwɛ yina

¹ Né mmu ŋwɛ yina ne ásamé unó bi Jisɔs Kras aléré. Ɛsɔwɔ apyɛ Jisɔs akaá unó bina nnó aléré baá défwɛ bií unó bi uchwɔ pyɛ nana. Jisɔs Kras ató ekiénné wuú nnó ejyɛ epyɛ maá utɔ́ wuú Jɔn akaá unó bina.

² Ne Jɔn agaré unó bina uko wyɛ ndere ji agené. Genó eyigé ji asamé elé meko mejɔ́ ayi Ɛsɔwɔ ajɔ́ ne wáwálé ayi Jisɔs Kras aléré né genó eyi ji agare.

³ Ɛsɔwɔ ájé muú ayi akuú ŋwɛ yina ayi agaregé unó bi upyéé mbɔ nana ne ɛbi upyɛ nyɛ meso gébé, ne ájé ntó yéndémuú ayi awúu unó bi ásamé wyɛ ne apyéé ubi. Néndé gébé eyigé unó bi upyéé nyɛ géla kwókwólé.

Jɔn alɔ́ matame mbaá machomele bɔ́ Ɛsɔwɔ akénéama

⁴ Me Jɔn ne nsamé ŋwɛ ayina ntɔme eta nyú machomele bɔ́ Ɛsɔwɔ akénéama ayi álú né gebagé mewaá Ɛsya.

Nnɛnemmyɛ nnó Ɛsɔwɔ álerégé enyú galógáló, ápyɛ enyú débé né nesɔ. Ɛsɔwɔ muú alu nana, muú abɔ alu mɛ, ne muú achwɔ́ nyɛ ne mandoó ake-neama ayi álú né mbɛ geluɔge gefwage jíí chóncho ne *

---

* **1:4** Elú wáwálé nnó: Ɛsya ayi ajógé mbɔ elé ayi tɛ nya. Fina ákuú nnó Turkey.

⁵ Jisɔs Kras, muú álú tonjese ntésé ne maá mbe ayi akwilé né negbo, ne muú alú nana, mfwa kpaá mbaá afwa mme, álerégé enyú galógáló, apyɛ enyú débɛ né nesɔ. Matame mabɛ ne ji muú abɔ́ wye gejeé ne esé ne aferé esé né gabo gétúgé manoó míí ami machyɛé mme.

⁶ Ne apyɛ esé déla bɔ́ abi ágbárege gefwa ne ji ne apyɛ ntó ese déla ampyéɛ upɛ abi ápyéɛ utɔ́ Nte wuú Esɔwɔ. Njɔ́ ne utó úbé ne ji te kwyakwya ne kwyakwya. Amen

⁷ Gége, ji achwɔ́ nyɛ né mmu gekógé mfaánebuú ne yéndémuú agene nyɛ ji. Yé ébélé bɔ́ abi ájomé ji áwané. Ne bɔ́ mme meko álili nyɛ gétúgé efwyale ewé ji achyenge nyɛ ebwɔ́ ébé mbɔ. Amen.

⁸ Ata Esɔwɔ aké, “Me ne nlú muú mbe ne ayi kwyákwyá.” Me ne alú, “Muú ayi alú nana, ne ayi abɔ́ alú ne ayi achwɔ́ nyɛ. Esɔwɔ ayi Apwɔ́ amu.”

Jɔn agé Maá Nte Mekwad né amɛ géjyá

⁹ Me Jɔn, menjmé nyú né echomelé bɔ́ Jisɔs, gétúgé me ntó nchome mmyɛ ne Jisɔs, ne ngenɛ ntó efwyale wye ndere enyú. Me nlú ntó muú ama wye ndere enyú né gefwa eyigé Esɔwɔ ágbárege ne nkógé metɔ́ wye ndere enyú mpwa fɔ́. Abɔ́ ábú me mfé né melɔ metɔ́ nnyi ewé ákuú nnó Patmɔs gétúgé ngárege mekomejɔ́ Esɔwɔ ne wáwálé ayi Jisɔs aleré né genó eyi ji agaré.

¹⁰ Né bíí uwyaá ebi úlú bíí Ata, Mendoó Ukpea echwɔ́ me mmyɛ ne nwú gekpékpégé meko fɔ́ ndere atané me né meso eké meko mbá.

¹¹ Aké, “Sá unó uko ebi ɔgené nyɛ né mmu nyɛ, ɔ́tɔ́ mbaá machomele bɔ́ Esɔwɔ akénéama ayi álú né

umé malɔ yina: Efesɔs, Smyrna, Pegamɔn, Tayatira, Sadis, Filadelfya ne Laodisha.”

¹² Ne mbwólégé mmye mangé muú ayi ajóge me mejɔ́ né meso, ngé ulú mátúlékáŋ ukénéama ebi akwyε ne gul.

¹³ Né metɔ́ metɔ́ ulú ebimbɔ, ngé muú fɔ ndere atené eké maá nte mekwaá. Afyé nku metyémetyé ayi akwɔné ji uka. Ne ani gebagé ndeé eyi gégénege eké gul, génɔ ji né gebómé.

¹⁴ Mejwyε wuú elú pópó eké néwúné ugoó, yé eké makaŋkoma ne ame jíí agénege eké nénómé mewε.

¹⁵ Uka bíí ushwánege eké afyaákó ayi áɔ́ɔ́ né mewε, atilé ashwánege manémané. Meko wuú awyale eké nekɔné nnyi nekwene mbɔ, chuchu.

¹⁶ Agbaré ambe akénéama né εgbε ebwɔnyε wuú ne aparanja ayi achyaá magbε apea atané ji né meno. Ushu bíí ugenege eké ημεέ metɔ́ ηwɔmesé.

¹⁷ Ngεge ji, nkwe ji né uka eké muú ayi agboó. Anyaá ebwɔnyε wuú anere me mmyε aké, “Ōfoge, me ne nlú muú mbε ne ayi kwyakwya.

¹⁸ Me nlú mebe, me mbɔ ngbo, ne γε menlú mebe te kwyakwya ne kwyakwya. Me nwyaá uto mampyε bɔ́ abi ágboó ákeré né geŋwá wyε ndere muú ágbárege bɔ́ agbógóló manené melo áwuú bɔ́.

¹⁹ “Sá yé unó bi wɔ́ ɔgené; ebi upyε mbɔ nana choncho ne ebi upyéé nyε meso gebé.

²⁰ Ge genó eyi gebɔ gelu bibíí, eyi getome ne ambe akénéama ayi ɔgene me ngbare né ebwɔnyε wa ne uluɔ matúlékáŋ ukénéama ebi akwyεé ne gul. Ambe yimbɔ akénéama atene mbaá makiénné Éɔwɔ akénéama ayi alú né machomele bɔ́ Éɔwɔ

akénéama. Ne uluᵛ matúlékáñ ebimbᵛ ukénéama utene mbaá machomele bᵛᵛ Eᵛᵛwᵛ akénéama.”

2

Nwe yi átame mbaá echomele bᵛᵛ Eᵛᵛwᵛ né melᵛ Efesᵛᵛ

¹ Muú ayi me nḡene né ama gejya aké, “Sá nwe yina ᵛtᵛ mbaá ekíénné Eᵛᵛwᵛ ewé echomele bᵛᵛ Eᵛᵛwᵛ né melᵛ Efesᵛᵛ.

“Garé ebwᵛᵛ ᵛké, ḡeḡe mekomejᵛᵛ eyi etane mbaá muú ayi aḡbaré ambe akénéama né ebwᵛᵛnye wuú ne akene né metᵛᵛ metᵛᵛ uluᵛ mátúlékáñ ukenéama ebi akwyéé ne gul. *

² Me nkaá unó uko ebi enyú dépyéé, mengé utᵛᵛ bi enyú depye ne eshye ne metᵛᵛ ewé dékogé délá dépwaá, nkaá nnó enyú dékií fᵛᵛ bᵛᵛ abo, ne enyú démua bᵛᵛ abi aké álú áñḡbá Jisᵛᵛ, déḡe nnó ápᵛ, álú bᵛᵛ gebyᵛ.

³ Enyú dekovége matᵛᵛ, ne déḡéne efwyale né gétú ya, dépwaá fᵛᵛ.

⁴ Yémbᵛ ḡéḡe ḡenó eyigé nshulege enyú ndo wye na. Enyú débᵛᵛ sé gejeé ne me ndere depyéé mbembe wᵛᵛ.

⁵ Ferege déḡe mati ayi enyú depyéé ḡyéé. Dékwáre matᵛᵛ nyú dépyééḡe unó bi enyú debᵛᵛ mbe depyéé me. Dela depye mbᵛᵛ wᵛᵛ, me nchwᵛᵛ fere nye geluᵛḡe etúlékáñ nyú né geluᵛḡe machomele bᵛᵛ Jisᵛᵛ.

⁶ Yémbᵛ, ḡéḡe ḡenó gelḡḡéḡe eyigé enyú depye na, enyú dekií fᵛᵛ ubóbᵛ unó bi bᵛᵛ ekwᵛᵛ Nikolatan ápye wye ndere me nla nkií.

* **2:1** Elú wáwálé nnó: Né mmu nwe Eᵛᵛwᵛ ayi meke unó bi ji abii elé wáwálé ayi ji ajyaá manlere bᵛᵛ bií.

⁷ “Muú ayi awya matu awú genó eyigé Mendoó Ukpea ejóoge mbaá machomele bóó Jisós.

“Ne yéndémuú ayi ammye kpaá apwóo gabo, me nchyege nye ji ebwónye nnó anyé umpome genó eyi gechyege genwá eyi gélágé byé. Genóo eyimbo gewene né meló Esowó.”

Nwe yi átome mbaá echomele bóó Esowó né meló Simina

⁸ Ama ajó aké, “Sa nwe ayina otó mbaá ekiénné Esowó ewé echomele bóó Esowó né meló Simina.

“Garé ebwó oké, gége mekomejóo eyi etane mbaá muú ayi álú ula ulóo ne kwyakwya, ji ayi abo agboó ne akwilé né negboó.

⁹ Me nkaá efwyale ewé enyú degéne ne gekpo eyi enyú délu yémbó enyú dewyaá gefwa. Nkaá ndere bóó áchóo enyú mabó. Ebwó ajógé ake alú bóó Jus ne ápó, álú lé bóó danchómeló.

¹⁰ Ngarége enyú nnó défógé fó efwyale ewé enyú déchwóo dége, danchómeló apyé nye áfyé enyú abifó né denó, nnó ammua age ufóo bóó abi enyú delú ne degéne nye efwyale né ndó efya. Fyége wye matóo ne me yé ebé elé negbo ne enyú degbóo. Ne me nchyege nye enyú nsa ayi alu genwá eyi gélágé byé.

¹¹ “Muú ayi awyaá matu awú genó eyigé Mendoó Ukpea ejógé né machomele bóó Esowó.

“Ne yéndémuú ayi ammye apwóo gabo, agboó fó negboné ndó epea.”

Nwe yi átome mbaá echomele bóó Esowó né meló Pegamón

¹² Ama ajó aké, “Sa nwe ayina otó mbaá ekiénné Esowó ewé echomele bóó Esowó né meló Pegamón.

“Gare ebwó aké, gege meko mejóó ayi atane mbaá muú ayi awyaá aparanja yimbó ayi achyaá magbe ápeá.

¹³ Me nkaá nnó enyú dejwølege né mbaá ayi danchømeló muú álú mfwa ájwølege, yémbó dénógé wyɛ mabó ma ne déshá fó mankamé depòré etiré détomé ne me, yé gébégé áwáne Antipas né geluage nyú, ji muú agaré mekomejóó wa wáwálé kpaá tɛ ji agbóo.

¹⁴ Yémbó gé unó bi me nshulegé enyú ndo wyɛ na; bóó fó alú né geluage nyú abi akwølegé unó bi Balam aléré. Ji aléré Balak ndere ápyɛ ne ate bóó Isrɛli ápyéé gabo. Apyɛ ebwó anyéé menyéé upɛ ayi áchye mbaá aló uka, ne apyɛ ntó ebwó ánane manane tametame.

¹⁵ Ne bóó abifó ntó álú né geluagé enyú abi akwølegé unó bi bóó ekwó Nikolatan álerégé.

¹⁶ Kwørege matóó nyú, délyaá gabo, délá dépyéé mbó wó, me nchwóó wáwá mamye umye ne bóó bimbó ne aparanja yimbó ayi atanégé me meno.

¹⁷ “Muú ayi awyaá matu, awú genó eyi Mendoó Ukpea ejógé né machomele bóó Esɔwó.

“Muú ayi ammyɛ kpaá apwóó gabo, me nchyege ji menyéé mfaánebuú ayi ábelé bíbí. Me nchyege ji ntó ntaá eniné pópó ne mabo make ami asamé mfaá néní. Ne yéé muú ayi akágé mabo ami bɔ apɔ, ekose muú ayi asele ntaá eníné mbó ne akaáge.”

Nwe yi átame mbaá echomele bóó Esɔwó né meló Tayatira

¹⁸ Ama ajóó aké, “Sa nwe yina ɔtɔ mbaá ekiénné Esɔwó ewé echomele bóó Esɔwó né meló Tayatira.

“Garé ebwó òké, gɛgɛ mekomejɔ́ ayi atane mbaá Maá Ɛsɔwɔ, muú amɛ ji agɛnege eké nenɔme mewɛ ne uka bií ushwanegɛ eké afyaá ako ayi atilé agɛnege mané mané.

¹⁹ Me nkaá unó bi ɛnyú dépyɛé, nkaá gejeé ɛyigé ɛnyú debɔ́ ne me, ne metɔ́ ɛwé ɛnyú défyɛ ne me. Nkaá ndere ɛnyú dépoógé atɛ ne ndere dékoógé matɔ́ déla dépwá fɔ́. Nkaá nnó unó bi ɛnyú dépyɛé nana upwɔ ɛbi ɛnyú debɔ́ dépyɛé mbɛmbɛ gébégé défyɛé matɔ́ ne me fyɛé.

²⁰ Yémbɔ, gɛgɛ genó ɛyigé me nshulege ɛnyú ndo wyɛ na: Ɛnyú délyaá Jɛsɛbɛl, maá mendée ayi abyɔge gebyɔ nnó ji alú muú ɛkprávɛ Ɛsɔwɔ, abwólé bɔ́ utɔ́ ba né unó bi ji alerege, ánane manané tametame ne anyé menyɛé upɛ ayi áchyé mbaá aló uka.

²¹ Me nchye ji gébé nnó akwɔré metɔ́ wuú, alyaá ɛno ɛwé ji anyɛé yémbɔ ashya manlyaa.

²² Gétú ɛyigémbɔ me mpyɛé nyɛ ji akwe nemeé, ne bɔ́ abi ábélege ne ji mpyɛé nyɛ ebwó agé ɛfwyale dɔ́ mbɔgé alá ákwɔré matɔ́ bwó ályaá gabo ayi ebwó ápyɛé wó.

²³ Ne me nwáne nyɛ bɔ́ abi ákwɔlege unó bi ji alerege, ne bɔ́ ɛchomele Jisɔs ako ákage nyɛ nnó me ne nlú muú ayi akágé depó ɛtire délú akwaá né matɔ́ ne ufere ɛbi ebwó áferege. Ne ndere muú apyɛ gabo, mbɔntó ne nchyegeé ji ɛfwyale.

²⁴ “Yémbɔ ɛnyú ako abi délú né melo Tayatira abi déla kwɔlege unó uboubo bina ɛbi bɔ́ abifɔ akuú nnó anɔ́ unó danchɔmeló, mpɔ sé ne metuú ɛwé cha ɛwé nnerege ɛnyú mekpɔ,

²⁵ ɛkosé mangaré ɛnyú nnó dégbare unó bi défyɛé metɔ́ wyɛé chánchá kpaá tɛ me nchwɔ́.

²⁶ Ne muú ayi ammyɛ apwɔ́s gabo, ne apyɛ́é utɔ́s ba ndere nkélege kpaá te kwyakwya nchyege ji uto nnó abɛ mfwa mbaá malɔ mme mako.

²⁷ Ne ágbarege nyɛ ebwɔ́ ne amu matomato wyɛ ndere Nte wa áchyéé me utó, ne áchɔgerege nyɛ ebwɔ́ ubauba eké unje meséé.

²⁸ Ne nchyege nyɛ ji membe ayi agenege né gejejege bií.

²⁹ “Muú ayi awyaá matu, awú genó eyigé Mendóó Ukpea ejɔ́gé mbaá machomele bɔ́s ɛsɔwɔ́.”

3

Nwe yi átame mbaá echomele bɔ́s ɛsɔwɔ́ né melɔ Sadis

¹ Ama ajɔ́s aké, “Sa ηwe yina ɔtɔ mbaá ekiénné ɛsɔwɔ́ ewé echomele bɔ́s ɛsɔwɔ́ né melɔ Sadis.

“Garé ebwɔ́ ɔke, gege mekomejɔ́s ayi atane mbaá muú ayi abɔ́s mandoó akénéama ayi ápyɛ́é utɔ́s ɛsɔwɔ́ ne ambe akénéama, nkaá unó bi enyú dépyɛ́é. Bɔ́s ágégé enyú áké délú abɛ sanji degbo.

² Kwilege téné, défyɛ eshyɛ mampyɛge unó bi enyú déle délyaá mampyɛge nnó ékágé dékpe délyaá kan̄ka, nénde nge nnó utɔ́s nyú úlú dantene cho né mbɛ ushu ɛsɔwɔ́.

³ Tɛge yé unó bi alere enyú ne ndere déwuú, kwɔrege matɔ́s nyú dekwɔlege unó bimbɔ chánéné. Mbɔgé dékwilé téné wɔ́, nchwɔ́s nyɛ eta nyú eké menjɔ né gébé eyigé enyú délá kaágé.

⁴ Yémbɔ ukɛke bɔ́s abifɔ alú né geluage nyú né melɔ Sadis abi álá ágilé fɔ́ mawule ebwɔ́ wɔ́, mmyɛke áchɔ́ fɔ́ menyammyɛ ebwɔ́ ne gabo wɔ́. Ebwɔ́ afyɛ́é nyɛ mandée pópó akene ne me nénde ákwane mambe bɔ́s ba.

⁵ Ne muú ayi ammye kpaá ápwóó gabo, áfyεé nyε ji mandeé póπό eke εbwó. Ne me mferege fɔ mabɔ εbwó né mmu ηwe ayi asamé mabɔ bɔó abi awyaá genhá eyi gélágé byé. Ne me ngarége nyε gbɔηηɔ né mbε ushu Nte wa ne makiénné jíí ntó nnó, jí alú muú wa.

⁶ “Muú ayi awyaá matu awú genó eyi Mendoó Ukpea ejóge mbaá machomele bɔó Εσωω.”

ηwe yi átome mbaá echomele bɔó Εσωω né meló Filadelfya

⁷ Ama ajóó aké, “Sa ηwe yina ɔto mbaá ekiénné Εσωω εwé echomele bɔó Εσωω né meló Filadelfya.

“Garé εbwó ɔké, gegé mekomejóó ayi atane mbaá muú ukpea ayi muú akage neré metóó ne jí. Jí ne ágbaré agbógóló mfwa Devid ayi achyεge jí uto mamgbaré gefwa ndere mfwa Devid. Ne ánénege menombi yé muú ayi akáge gbε εwú apó, agbεge ntó menombi yé muú ayi akáge nené εwú apó. *

⁸ Me nkáge unó bí enyú dépyεé. Gege me nnene mbɔ enyú menombí ne yé muú ayi ákagé gbε εwú apó. Nkaá nnó enyú dépo fɔ né εshyε, yémbɔ enyú dékwɔlege wyε unó bí me nɛere délú danshyá nnó dékaágé fɔ me.

⁹ Wúgé! Bɔó danchɔmeló abi ábyɔge gebyɔ nnó álú bɔó Jus ne apó, mpyε nyε εbwó ato mano né mbε ushu nyú, ne ákaá nnó me mbɔ gejeé ne enyú.

¹⁰ Enyú dékwɔlege wyε unó bí ngaré enyú nnó dékoge metóó gétú eyigémbɔ, mento mpyε nyε nnó enyú dékpegé fɔ ne εfwyale εwé εchwóó nyε né

---

* **3:7** Elú wáwálé nnó: Agbógóló Devid élé meti εwé bɔó ako abo makpe né gefwagé Εσωω.

mme meko. Efwyale ewémbɔ elú elé mamua bɔ́ mme meko.

¹¹ Ela gachyέε me nchwɔ́, gbarege unó bi défyέε metɔ́ wyέε chánéné nnó ekágé muú fɔ́ afɔ́ nsa nyú.

¹² Muú ayi ammyε apwɔ́ gabo, mempyέε nye ji álá eké gekwa eyi muú álá akágé nyíi né mmu εcha upε Εσωω wa. Ne alyagé fɔ́ geji τε kwyakwya. Nsamé nye mabɔ Εσωω né menyammyε wuú ne amí melɔ Εσωω wa. Melɔ ewémbɔ elé melɔ Jerosale ayi meke ayi atane mfaánebuú mbaá Εσωω ashulé fa mme. Ne nsamé nye ntó mabɔ ma ami make né menyammyε wuú.

¹³ Muú ayi awyaá matu awú genó eyi Mendoó Ukpea ejógé mbaá machomele bɔ́ Εσωω.”

Nwe yi átame mbaá εchomele bɔ́ Εσωω né melɔ Laodisha

¹⁴ Ama ajɔ́ aké, “Sá ηwe yina ɔ́tɔ́ mbaá ekiénné Εσωω ewé εchomele bɔ́ Εσωω né melɔ Laodisha.

“Gáré ebwɔ́ ɔ́ké, gége mekomejɔ́ eyi etané mbaá muú ayi ákuú ji Amen, muú ayi muú ákage neré metɔ́ ne ji ne ntésé ayi apyέε bɔ́ ákage wáwálé ayi atomé ne Εσωω. Ji alu muú ayi τε ula ulɔ́, unó bi Εσωω akwyέε ukene ne ji.

¹⁵ Me nkaá unó bi enyú dépyέε. Nkaá nnó enyú dékwéné fɔ́ nyuanyua ne désɔ́ fɔ́ ntó dugédúgé, me mbɔ nkelege εβε nnó dékwene nyuanyua yé nnó désɔ́ dugédúgé.

¹⁶ Ne elé enyú délu jwale makwe nyuanyua dékwene mansɔ́ ntó dugé dúgé désɔ́, gétú eyigémbɔ, mpame nye enyú ne dafyέε nkane muú akpóo matyέε.

17 Enyú déké déwyaá gefwa, délú gbene ne dékélege se yé genóge fó. Enyú dékaá mbɔ fɔ nnó délú mbyambya, meshwεmeshwε, gekpogekpo, amε nónómé ne gejɔgéné wɔ.

18 Nɔere elúmbɔ me nchyege enyú majyεé nnó déchwɔɔ déna gul εta wa ayi áswɔ né mewε, álá ápó ne deba, nnó apyε enyú débε ne gefwa. Ne naáge ntó mandeé pópó nnó dékwere gejɔgéné nyú eyi gegboó mmyε. Naáge ntó uka εbi défyεé ne amε nnó dégene mbaá.

19 Bɔɔ abi me ngboó ne εbwɔ, apyεge gyεé, nshulege εbwɔ ndo, nɔerege εbwɔ chuchu. Gétú eyigémbɔ, kpáge gechyεé dékwɔrege matɔɔ nyú délyaá gabo.

20 Wúgέ, me ntene mbɔ né menombi nyú ndoó nnó dénene me gepú, muú awúgέ meko wa, ane-nege me menombi nnó nkpe mmu, nkpe ne mbane ji denyé menyεé ulua.

21 Ne muú ayi ammyεé apwɔɔ gabo, me nchyege nyε ji εbwɔnyε nnó ajwɔle ne me né geluáge gefwa ya, wyε ndere me ntó mmyε mpwɔ bɔɔ mawáme ba njwɔlé ne Nte wa né geluáge gefwa jii.

22 “Muú ayi awyaá matu awú genó eyigé Mendoo Ukpea εjɔgé mbaá machomele bɔɔ Eswɔ.”

4

Jɔn agε amε gejya nkane Eswɔɔ ajwɔle né mfaá geluáge gefwa jii

1 Unó bina upyεge mbɔ, mma ngε amε gejya. Nke mpele ngε menombi fuú né mfaánebuú. Ne meko muú ayi me mbɔɔ mbe nwuú eké meko mbá, ama

ajɔ́ ne me aké, “Kwɔ́ chwɔ́ wena, me nɛre wɔ́ unɔ́ bi upyɛ́ nyɛ meso gébé.”

² Ténéténé yimbɔ́ Mendoó Ukpea echwɔ́ me mmyɛ, ékpá me mfɛ ne mfaánebuú. Nke mpɛle, nge geluɔ́ge gefwa ne muú fɔ́ ndere ajwɔ́lé né mfaá geji.

³ Ne muú ayi ajwɔ́lé né mfaá geluɔ́ eyigémbɔ́ ashwane manémané eké ntaáné ŋka eniné ákuú jaspera ne carnelian. Ne mbya meshu ewe etane enɔ́ geluɔ́gé yígé mbɔ́ ne mme elú nshyɛ nhsyɛ eké mataá ayi ákuú nnó éméral.

⁴ Nge ntó uluɔ́ gefwa ebifɔ́ esaá meso eni ndere unɔ́ geluɔ́ eyigémbɔ́ né mme. Ne ákpakpa fɔ́ esaá meso eni, abi afyɛ́ mandeé pópó, ákwere délaré gefwa né makpro ebwɔ́ etire ákwyɛ́ ne gul ájwɔ́lé mfaá ubi.

⁵ Né geluɔ́ eyigémbɔ́, gasama akɛle, mama-mama, mamfeé ányane, mbaá áwyaale. Né mbe geluɔ́ eyigémbɔ́ ntó, matúlékán akénéama áge nege. Ne matúlékán ayimbɔ́ akénéama, atene mbaá mandoó akénéama ayi apyɛ́ utɔ́ Ɔsɔwɔ́.

⁶ Né mbe geluɔ́ eyigémbɔ́ ntó, nge genó gefɔ́ eké ebéé mega.

Gelu efɛ́ efɛ́, ne ŋanéŋané eké makankomma. Nge ntó ufɔ́ menya uni eyi elú mbe. Etené enɔ́ geluɔ́ eyigémbɔ́ né mme. Menyammyɛ ebwɔ́ mekomeko álu ne amɛ mbe ne ayi meso.

⁷ Né geluage menya yimbɔ́ eni, ayi mbe alú eké genyanya, ayi agbeé epɛa alú eké maá menɔ́ mpɔ́, ayi agbeé elɛ́ awyaá ushu eké mekwaá, ne ayi agbeé eni ntó alú eké nenyá eniné nélyenege.

⁸ Né geluage menya yina eni, yé ayi ndé awyaá ubagele ukéné ne gejamégé amɛ né mmyɛ, ne amɛ

ayifɔ ntó ne nteé ubagele bíí. Ne menya yina ekwane makwa utuú ne ηwɔmese epwaá. Ekwane eké, “Eɔwɔ ukpea, Eɔwɔ ukpea, Eɔwɔ ukpea, alú Ata Eɔwɔ Muú Apwɔ́ amu. Ji abɔ alú mɛ, alu nana ne achwɔ́ nyɛ.”

⁹ Echyege ηɔ, enógé ne matame mbaá muú ayi ajwɔlé mfaá geluɔge gefwa, ji ayi alú meɛ te kwyakwya.

¹⁰ Akpakpa bimɔ esaá meso eni ákwe uwya mme né mɛ ushu muú ayi ajwɔlé né mfaá geluɔge gefwa eyigémbɔ, ánógé ji muú ayi alú meɛ te kwyakwya ne kwyakwya,

¹¹ aké, “Ata esé Eɔwɔ, wɔ ɔkwané mansɛ ηɔ́, enógé ne uto. Néndé wɔ ne ɔkwyɛ unó uko ndere ejíí wɔ né metɔ́ ne ɔkwyéé ubi ne ɔpyéé ubi úlú.”

5

Gebagé ηwe eyi ápwiré pwiré ne maá egóηme

¹ Genó eyigé fɔ eyigé me ngené élé gebagé ηwe eyi ápwirépwiré né ebwɔnyɛ muú ayi ajwɔlé né geluɔ́ge gefwa. Né gebagé ηwe yimbɔ, ása unó wyɛ mɛ ne meso ne ádyɛ geji ne emá né malu ákénéama.

² Ne nge ekiénné Eɔwɔ ewé ewyaá ncha, egige kénké eké, “Waá akwané mambea emá ewé ádyéé né gebagé ηwe yimbɔ anéné geji?”

³ Yɛ muú fɔ apó yé né mfaánebuú, fa mme yé né malɔ áwuú bɔ ayi ákaáge néne gebagé ηwe yimbɔ akuú genó eyi gélu mmu.

⁴ Ne nlɔ manli segé segé néndé yé muú fɔ apó ayi ákwané manené gebagé ηwe yimbɔ akuú genó eyi gélu mmu.

⁵ Ne muú ama né geluágé ákprakpa bimbò aké ne me, “Óligé sé, gé, muu ayi ákuú ji genyanyagé ntoóné Juda, ji alú ntó mpyáne mfwa Devid ammye apwó bós mawámé bíí. Gétú eyigémbò, ji ne akaáge bea emá ewémbò malu akénéama ne anéné gebagé ηwe yimbò.” *

⁶ Ajóógé mbò, ngé maá εγνημε áténé kwókwólé ne geluógé gefwa eyigémbò, alú eké ábó áwá me ji. Menya eyi elú mebe eni ne ákprakpa bimbò, áno ji mme. Ji awyaá ambya akénéama ne ame akénéama. Ame yimbò atené né mandoó akénéama ayi ápye utós Εσωω. Ne Εσωω ató áji né mme meko.

⁷ Ne maá εγνημε yimbò achwò se gebagé ηwe eyimbò ayi ápwirépwire ne εbwònyε muú ayi ajwólé né mfaá geluógé gefwa.

⁸ Aségé mbò, menya yimbò eni ne ákprakpa bimbò esa meso eni ákwe uwya mme né mbe ushu wuú. Ne yéndémuú né geluagé ákprakpa bimbò ne menya yimbò áwyaá nenke né εbwò ne geku eyigé akwyéé ne gul. Yéndé gekú gegbeé ne unó bi unóme gebe gelógéló. Unó ube bina utené mbaá mmyemenene bós Εσωω.

⁹ Ne εbwó ákwa ekwò meke ewé yé muú fò álá álú danqwa aké, “Wò okwané mansε gebagé ηwe eyi gepwiré obea ema ewé ádyéé wyéé, néndé áwá wò, manoó mmye ami magbele mana gejamégé bós nnó abε bós Εσωω. Bós bina atané né malo mme mako, ufo ufóó bós. Abi ájógé mejóó ema ne abi ájógé mejóó cháchá.

¹⁰ Ne opye εbwó álú ekwò ampyéé upε né gefwa

---

* **5:5** Elú wáwálé nnó: Nenké elé genóge ákwelé ubée ne geji.

εyigé Εσωω se ágbárege. Ne εbwó ágbárege nyε gefwa fa mme.”

¹¹ Ne nké mmage pε, ngε ne nwu meko gejamégé makiénné Εσωω ayi yé muú álá ákágé pa ndere atene anó geluógé gefwa, ne menya εyimbó eni ne ákprakpa bimbó.

¹² Ne makiénné yimbó ákálé kenké áké, “Maá εgónme ayi abó awáne ákwane mansε uto uko, ne gefwa, ne denja, ne εshyε, ne ενόgé, ne ηgó ne matame.”

¹³ Ne nwu ntó unó uko εbi Εσωω akwyεέ, εbi úlú né mfaánebuú, εbi úlú fa mme, εbi úlú né maló aló ne εbi úlú mmu εβεέ mega ne unó uko εbi úlú yéndé mbaá, ukwane uké, “Matame, ενόgé, ηgó ne uto uko ube ne muú ayi ajwólé mfaá geluógé gefwage maá εgónme tε kwyakwya ne kwyakwya.”

¹⁴ Ukwage mbó, menya yimbó eni ekame eké, “Amεn” ne ákprakpa bimbó ákwε uwya mme ánógé Εσωω ne maá εgónme.

6

Maá εgónme abea malu εma ayi mbε ákéné né ηwe ayi ápwiré

¹ Ndere mpelé, ngε nkane Maá εgónme abea melu εma εwé mbε né geluóge malu akénéama ayi adyεέ né ηwe yimbó. Ne nwu meko menya ama né geluage menya εyi meβε eni, ndere ajó ne meko kenké eké néfé áké, “Chwó we.”

² Mpege, ngε mpó mekagala póπό. Muú ayi ajwólé mfaá agbare embeé né εbwó ne áchyεέ ji ela gefwa ne akεne ajyε ndere muú ayi ajyε mmyε me ummyε apwó ne amage pwó nyε.

³ Ne ji ábeagé melu ɛma ɛwe ɛgbeé malu apea nwu meko menya ayi agbeé menya ɛpea ndere ajó aké, “Chwó we.”

⁴ Ajógé mbɔ, mpɔ mekagala megɛle atane achwó. Ji achyéé muú ayi ajwólé mfaá uto ne gekpekpegé aparanja mamfere nesɔ fa mme nnó bɔ́ ámmɛyege áwané atɛ.

⁵ Amá ábeagé melu ɛwé ɛgbeé malú aléé, nwu meko menya ayi agbeé menya eléé, ndere ajó aké, “Chwó we.” Mpege, nge mpɔ mekagala megíle ne muú ayi ajwólé mfaá agbare elómé né ɛbwɔ.

⁶ Nwú meko ayi alú eké meko muú ndere atane né geluagé menya yi mebe ɛyimɔ eni ájɔ́ aké, “Ekpoko Flawa ɛma, elú né ɲka utɔ́ bíí uma ne makpoko barɛ aléé alú ntó ɲka utɔ́ bíí uma. Ne ɔchɔge fɔ mbwe maweé ne mmɔ́.”

⁷ Ne ji ámá ábeagé melu ɛma ɛwé ɛgbeé malu ani, nwú menya mebe ayi agbeé menya eni ndere ajó aké, “Chwó we.”

⁸ Mpege, nge mpɔ mekagala ayi ala beé ne muú ayi ajwólé né mfaá akamégé negbo. Ne muú ayifɔ, ayi akwɔle ji meso, akamege melɔ áwuú bɔ́. Achyéé ɛbwɔ uto nnó akare mme meko né malu aní, áwá bɔ́ né melu ɛma ne bee, mesa, ufɔ́ ufɔ́ mameé ne menyá ɛyi ɛpyéé ɛfɔ.

⁹ Maá ɛgɔɲme ábeagé melu ɛma ɛwé ɛgbeé malu ata, nge né nteé geluógé ure ɛsɔwɔ mandoó bɔ́ abi áwané gétúgέ mekomejɔ́ ɛsɔwɔ ayi ɛbwɔ ágaré.

¹⁰ Ne mandoó bɔ́ ɛsɔwɔ bimɔ, ájɔ́ kenké aké, “Eh Anyata ɛsɔwɔ, wɔ ɔlú muú ukpea ne bɔ́ ákage ánerɛ metɔ́ ne wɔ. ɛbelege mbɔ nnó ne wɔ ɔsɔ mpa bɔ́ mme abi áwané ɛsé, ɔshuú ɛbwɔ amu manchyéé ɛbwɔ ɛfwyale?”

11 Ajsóggé mbò, áchyéé yéndémuú bwó ewule pópó, ne ágaré ebwó nnó ákoó metóó, ágilé kpaá téé mpa ate aḡme ebwó abi ápyéé utóó Ἐσωθ, ebwó abi áwané ákwanege ndere Ἐσωθ akélege.

12 Ne maá egḡme ábeagé melu ema ewé egbeé malu akene, nge ndere mme anyigé ne eshye tegetege. Nmeé ebwólé elá megilé eké ndeé nekwi ne mfaá ntó agelé chuú eké manóó.

13 Ambe átane mfaá ákwe mme eké umpome genóó fik ebi ula ugélé wó, ukwene gébé mbyo metometo anyigé ubi.

14 Nebuú neseé eké gebò eyi muú apwiré afeé ne mbaá ayi gebó gélu. Yéndé mekwε kpaá ne mewaá metóó nnyi áferé ewu né melu wuú.

15 Ne afwa mme meko, bóó kpakpa, ákpakpa bóó bee, bóó abi awyaá gefwa, anóó bóó, ne bóó ako choncho ne áfwε ne abi álá ápó áfwε ábó ájyεé bíí né mmu ambu maba ntaá ne meso matarave ayi álú né mfaá makwε kpakpa,

16 ákalé ákuú maba ntaá ne makwε kpakpa áké, “Kwege débíí esé nnó ékágé muú ayi ajwólé né mfaá geluóggé gefwa age esé ne nnó ékágé maá egḡme achyéé esé efwyale.

17 Néndé gekpékpé bíí ebi Ἐσωθ ne maá egḡme achyεge bóó efwyale ukwóne, ne ndémuú ákágé bo efwyale ewémbò?”

7

Afyε geloge Ἐσωθ né mampwε usaá dele bóó Ἐσωθ ukénéama meso eni

¹ Unó bina uko ukóggé, genó eyi me mma nge, elé makiénné Ἐσωθ ani. Átene né maḡkú mme ani,

agbɛɛ mati mbyo ani, ayi atanege né manjku mme yina nnó ɛ́kágé mbyo ammyege né mme yé ɛbé lé né ɛbéɛ, ne nnó ɛ́kágé amugé unɔ́.

² Ne nge ntó ɛkiénné Ɛsɔwɔ ɛwé fɔ́, ɛtane né ɛgbe ɛwé nmeé ɛtanege, ɛgbare gelogé Ɛsɔwɔ muú alu mebe ɛku makiénné Ɛsɔwɔ yimbɔ ani kenké, ayi Ɛsɔwɔ achyɛɛ áji uto manchɔ mme ne ɛbéɛ mega,

³ ɛké, “Ténégé kpe, désage lyaá mbyo áchɔ mme, ɛbéɛ mega, ne unɔ́ mewaá kpaá te ɛsé denerege manlo baá défwɛ Ɛsɔwɔ ɛsé né mampwe ne gelogé Ɛsɔwɔ.”

⁴ Ne nwú nnó mpa bɔ́ Ɛsɔwɔ abi álo ɛbwɔ́ né mampwe ne gelogé Ɛsɔwɔ ɛyigé na, alú usaá dele bɔ́ ukénéama meso ɛni. Bɔ́ bina atane né matoó Isrɛli áfyaneapeá.

⁵ Né ntoné Juda aló dele bɔ́ afyaneapea.

Né ntoné Rubɛn aló dele bɔ́ afyaneapeá.

Né ntoné Gad aló dele bɔ́ afyaneapeá.

⁶ Né ntoné Ashyɛ aló dele bɔ́ afyaneapeá.

Ntoné Naftali aló dele bɔ́ afyaneapeá.

Ntoné Manase aló dele ɛfyaneapeá.

⁷ Né ntoné Simyon aló dele ɛfyaneapeá.

Né ntoné Levi aló dele ɛfyaneapeá.

Né ntoné Isaka aló dele ɛfyaneapeá.

⁸ Ntoné Sebulo aló dele ɛfyaneapeá.

Né ntoné Josef aló dele ɛfyaneapeá.

Né ntoné Benjamɛn aló dele ɛfyaneapeá.

Njuné bɔ́ átané né mbe ushu Ɛsɔwɔ ne Maá ɛgɔnme

⁹ Genó ɛyigé na gekoge, nke mpele, nge njuné bɔ́ abi yé muú alá ákágé pa fɔ́. Bɔ́ bina átané né malɔ mme meko, yéndé ntoó ufɔ́ ufɔ́ bɔ́, ne ufɔ́ ufɔ́ mejɔ́. Afyɛ mandeé pópó, ágbaré mame né

amu átene né mbe geluɔge gefwa ne mbe ushu Maá egɔɔme.

¹⁰ Ajógé kenké áké, “Esoɔ se, wɔ muú ɔjwólé mfaá geluɔge gefwa, enyú ne Maá egɔɔme ne déferege esé né efwyale gabo.”

¹¹ Ajógé mbɔ, makiénné Esoɔ ako áténé áno geluɔge gefwa, ákpakpa bimbɔ, ne menya yimbɔ eni eyi elú mebe. Ne ebwɔ ako ákwe uwyá mme né mbe geluɔge gefwa ánogé Esoɔ,

¹² áké, “Amɛn, mejé, ne ηgɔ, ne denɔga, ne matame, ne enógé, ne utó ne eshye ube ne Esoɔwɔ sé te kwyakwya ne kwyakwya Amɛn.”

¹³ Muú kpaá ama né geluɔge ákpakpa bimbɔ, agii me áké, “Ndé bɔɔ na áfyéé mawulé pópó, átané efɔ?”

¹⁴ Me nshuú ji meko nké, “Ata nkaá wɔ, wɔ ne ɔkaá mbaá ayi ebwɔ átané.”

Ne agaré yé me áké, “Gé bɔɔ abi ákpene né gekpekke efwyale, átene ne eshye kpaá te átané cháɔné na. Ebwɔ áshwɔné mawulé bwɔ ne manó Maá egɔɔme, álá pópó.

¹⁵ Ne gétú eyigémbɔ ne ebwɔ áténé né mbe geluɔge Esoɔwɔ, ápyéé utó ndere ampyéé ure Esoɔwɔ ne mmu echa ure wuú yéndégébé. Ne ji ayi ajwólé né mfaá geluɔge gefwa abéé nyɛ ne ebwɔ, abame ebwɔ.

¹⁶ Ebwɔ ábéé se mesa, mmwólé manaá epye sé ebwɔ, ηmɛé edoó sé ebwɔ ne menyammye ntó ásonégé sé ebwɔ.

¹⁷ Néndé Maá egɔɔme muú alú kwókwólé ne geluɔgé gefwa eyigé na ne ábáme ebwɔ nkane membame magɔɔme. Ne ajame nyɛ ebwɔ áfé ne baá anyi ayi awyaá manaá ami machyɛge geɔwá

ɛyi gélágé byéé. Ne Ɛsɔwɔ ntó atilé nye ɛbwó manse ako né amɛ.”

8

Maá ɛgɔɣme abea melú ɛma ɛwé ɛgbeé malu akénéama

¹ Ne Maá ɛgɔɣme ábeagé melú ɛma ɛwé ɛgbeé malu akénéama mbaá meko né mfaánebuú ákwené alá tɔmeé né genóge gebagé nchwa neke.

² Ɛpyege mbɔ, nge makiénné Ɛsɔwɔ akénéama ndere áténé né mbe ushu Ɛsɔwɔ. Achyéé áji mbá akénéama.

³ Ne ekiénné ɛwé fɔ ɛgbaré maá gekú ayi ákwyéé ne gul ɛchwó téné né mbe gelú ɛyigé ásóó unó bi úwya gebe gelógéló. Achyéé ɛwú gejamégé unó gebe bina nnó ɛcho ne mmyemenene bóó Ɛsɔwɔ ako, ɛnere mfaá gelú ɛyigé ákwyéé ne gul ɛyigé gelú né mbe gelúgé gefwage Ɛsɔwɔ ásóó áchyéé mbaá Ɛsɔwɔ.

⁴ Ndere ɛsóó unó gebe ɛbimbɔ, amuawe choncho ne mmyemenene bóó Ɛsɔwɔ, átane né amu ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwémbɔ áfe né mbaá Ɛsɔwɔ.

⁵ Ɛpyege mbɔ, ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwémbɔ efere ujenje mewɛ né mfaá gelú ɛyigémbɔ, ɛfyɛ ne mmu maá gekú yimbɔ ɛfome fa mme. Ɛfómégé mbɔ, mbaá áwyale, mamfeé anyane gbaŋgbaŋ, gasama akele mamamama, ne mme anyigé tégé tégé ne ɛshyɛ.

Makiénné Ɛsɔwɔ ayi mbe ani afɔme mbaá ɛbwó

⁶ Ne makiénné Ɛsɔwɔ yimbɔ akénéama ayi ágbaré mbá akénéama, ákpome mmyɛ mamfɔme.

⁷ Ekiénné ɛwé mbe ɛfɔmege mba áwuú, makankoma ne mewɛ ɛchware ne manoó ɛkwe fa mme. Ne mewɛ ɛwémbɔ ɛkaré mme né malu aléé,

εσω melu εμα κπάκπά choncho ne unṳṳ ne byaá mewaá.

⁸ Ekiénné Εσωω εωé εgbeé apeá éfṳmege mbá wuú, áfome genó gefṳ ne mmu εβεé mega eyi gelú eké gekpékpégé mekwε εωé mewε ελúlé wye wum wum wum. Genó eyigémbṳ gekwege gekare εβεé mega né malu áléé, melu εμα ελά manoó manoó.

⁹ Ne yéndégenó eyi gelú wyeé gegbo, ne masogeka ayi alú wye áchṳṳ.

¹⁰ Εωé εgbeé áλέε εfṳmege mbá wuú, gekpékpégé membe ayi agegege eké gelṳgé εlwε, atane mfaá akaré manyi mme malu áλέε akwe né melú εμα choncho ne baá anyi abi kṳkṳṳ.

¹¹ Membe yina ákamege nnó, “Unywṳne.” Ne melu εμα εωé membe yina akwene wye, né gelu-age malu ayina áλέε εla nywṳne nywṳnege. Gejamege bṳṳ abi anyuú manaá ami matane wyeé ágbo.

¹² Ne ekiénné Εσωω εωé εgbeé makiénné ani, εfṳmege mbá wuú, ákarege ndere ημεé, mfaá, ne ambe ágegege sé né malu aléé, melu εμα εκwe kendeé. Ne akarege gébé eyigé utuú uwyage né malu aléé mfaá ne ambe ágege sé ne melu εμα wó. Wyεmbṳ ntó ne εpyéé ne bíí ne ηwṳmese.

¹³ Ne mbwε amε nké mpεle, nge ndere nenyā nelyεnege te mfaá, ne nwu ndere nejṳṳge kenké neké, “Εbṳṳ nyε, εbṳṳ nyε, εbṳṳ nyε ne bṳṳ abi álú né mme gebégé makiénné Εσωω ayi álaá áléé áfṳmege mbá bwó.”

9

Ekiénné Εσωω εωé εgbeé makiénné ata εfṳme mbá wuú

¹ Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwé ɛgbeé makiénné ata ɛfɔmege wuú mbá, mma ngé membe fɔ atané mfaá, akwe mme. Achyéé ji agbógóló ayi anenege gepyéé eyi gélagé pɔ ne kwyakwya.

² Ne membe yimbɔ anenege meno gepyéé ɛyigémbɔ, amuawɛ atane wye éké amuawɛ laáwa. Amuawɛ yina agbe ηmɛé né mfaánebuú mbaá akwe gemuagemua.

³ Ɛgome ɛtane né mmu amuawɛ yimbɔ ekwe fa mme. Achyɛ ɛwú uto mantye bɔ́ wye ndere ebi ngat áwyaá fa mme.

⁴ Agaré ɛwú nnó ɛpyege fɔ genó gebo ne jyage fɔ, yé ɛbé lé dambyanja ne yéndé gefágé genɔ́, ɛpye lé genó gebo ne bɔ́ abi álá ápó ne gelogé Ɛsɔwɔ né mampwe bwɔ́.

⁵ Achyɛ fɔ ɛwú uto nnó éwá ɛbwɔ́ wɔ́, alya élé ɛwú nnó ɛtyɛ ɛbwɔ́ né bɔ́ amfaá áta. Ne ubale ebi ɛbwɔ́ áwuú nyɛ ube wye ndere ebi ngat atyéé muú.

⁶ Né amfaá bimbɔ áta, ákelege nyɛ negbo nnó newa ɛbwɔ́ ágene. Néndé yé lé ɛbwɔ́ áshyage negbo, negbo nebɛé fɔ ɛbwɔ́ kwókwólé.

⁷ Ɛgome ɛwéna, elú éké mpɔ́ mekagala ɛyi áfyɛ eji unó manjyɛ bee. Akwere ɛwu unó fɔ né makpo, unó bimbɔ úlú éké délaré gefwa ɛtiré ákwyéé ne gul, ne mashu ɛbwɔ́ malu éké mashu akwaá.

⁸ Mejwɛ bwɔ́ ɛshya metyéé éké mejwɛ andée ne manɛné bwɔ́ álú éké ayi genyanya.

⁹ Akwere uwya yéndé ɛgomé ne gebagé gese ɛyigé bɔ́ abi ájyɛé bee ákwerege né uwya. Gewya ɛyigé ubagele bwɔ́ upyéé gélú éké gewyage mboó gese uka upea ayi mpɔ́ mekagala ɛjame ne gatele ɛjyéé bee.

10 Εγομε εwέμβω εwyaá magyεέ εκέ magyε ngat. Εwya uto né magyε bwó matyεé βwó né βw amfaá áta.

11 Ne muú ayi álú mfwa bwó, elé εκιένné Εσωω εwé εgbare agbógóló gepyεέ eyi geláge pó ne kwyak-wya. Βwó Hibru akú εκιένné εwéna nnó Abadøn. Ne βwó Grek ákuú εwú nnó Apolyøn (ula utene nnó mencho unó).

12 Nénjáne εfwyale ενινé mβε nekoó, wúgé ayifo apea alú chwóó.

Εκιένné Εσωω εwé εgbee makiένné akéné εfome mbá wuu

13 Ne εκιένné Εσωω εwé εpyεέ makiένné akéné, εfomege mbá wuu, nwú meko muú fō ndere atane né manjú ani ayi álú né geluó eyigé ákwyεέ ne gul eyigé gelu né mβε ushu Εσωω.

14 Meko yimbw ajwó ne εκιένné Εσωω εwέμβω aké, “Kaá makiένné ani ayi áfené kwókwólé ne εβεέ kpa εwé ákuú nnó εβεέ Yufretis.”

15 Ne εκιένné Εσωω εwέμβω εkaá ayina ani. Εlé né nchwónεke ενινé na, né bíí εbi na, mfaá ayina ne ημεέ ενινé na, ne Εσωω abelé με nnó makiένné ayina ákáré βwó abi álú fa mme malu áλεέ, áwá melu ema.

16 Agare me aké mpa ekwó βwó abi ákwome né mfaá mpó mekagala ájyεέ bee aja kpaá apwó, alú βwó dele ne βwó dele.

17 Né amε gejya yina, ngé mpó mekagala ne βwó abi ájwólé mfaá εji. Βwó bimbo áfyεέ uba useé ummyε εbi βwó bee ákwerege né uwya. Ubaá useé bina ugεlege εκέ mewε, uwyaá ugile nkane genó eyigé ákuú nnó Safaya, ne úlú ntó ekwóekwó εκέ genó eyigé ákuú nno solfó. Mpó eyina εwyaá

makpo eké makpo genyanya. Mewe, ne amuawe, ne salfɔ etanege eji né meno.

¹⁸ Unó bina uléé, ebi uwáne bɔɔ ubi utané né mano mpɔ eyimbɔ, mmye eké mewe, ne amuawe ne salfɔ ukare bɔɔ abi alú fa mme né malu áléé uwa melu ema.

¹⁹ Néndé eshye mpɔ eyina etanege elé né manó ne magye ebwó. Magye bwó áwya makpo eké mmyɔ. Elé ne magye ebwó yina, ne eschulé bɔɔ.

²⁰ Ne bɔɔ abi unó bina ula uwa wó, ályaá fɔ gabo ayi ebwó ápyeé wó. Anógé wye aló nchye ne aló uka abi ákwyéé ne gul ne seleba akwyéé ntó ne afyaákó, mataá ne unɔɔ. Yé elé aló uka bina, álá áwuú, álá ágené ne álá ákené fɔ, ebwó ánógé wye abi.

²¹ Ne ályaá fɔ ntó bɔɔ manwáne wó yé elé mafoó manye, manane tametame ne ejo manjo ályaá wó.

10

Jɔn agé ekiénné Esɔwɔ né amε geɣya ndere egbaré gebagé ηwe eyi apwiré

¹ Ne mma ngé gekpékpégé ekiénné Esɔwɔ ewé fɔ né amε geɣya, etane né mfaánebuú eshulege mme. Ndere ewú echwɔɔ, geko gefyale ewú mmye eké ndeé, ne embya meshu eɣyaá ewú né mekpo, ushu bií ushwanege eké ηmεé ne uka ebií ntó úlú eké ukwa bi mewe elúlú wyéé.

² Egbaré gebagé ηwe ayi abɔ apwiré, nana gelu fuú né ebwɔ wuú. Echoó geka jíí eyi ebwɔnye né ebeé mega ne eyigé ebwɔbe né mewaá.

³ Eɔɔ kenké ekále eké meko genyanya. Ekalege mbɔ, néfe nnya nekame gbanɣbanɣ ndɔ ekénéama neshuú ewú meko.

4 Ne nefe ɛnina neyáge mbɔ, nké nsa genó ɛyigé me nwuú neɟɔ́, nké nwuú meko muú fɔ atané né mfaánebuú aɟɔ́ ne me aké, “Ɔsage fɔ genó ɛyigé nefe ɛnina neɟɔ́, bele geɟi ne metɔ́ wɔyé.”

5 Ne ekiénné Ɔsɔwɔ ɛwémbɔ ɛwé ngene ɛtene né mewaá né ɛbéé mega, ɛbwéé ɛbwɔnyɛ wuú né mfaánebuú.

6 Ekele mabɔ Ɔsɔwɔ, muú alú mebe te kwyakwya, muú akwɔyé mfaá, mme, ɛbéé mega, ne yéndégenó ɛyi gelú wɔyé eké, “Njógé wáwálé nnó gébé gechɔ́ gepɔ́ ɛsé.

7 Yémbɔ ekiénné Ɔsɔwɔ ɛwé ɛpyéé makiénné ákénéama ɛfómégé mba awuú, Ɔsɔwɔ aɔyéé nyé unó bi ji abɔ ábelé bibí upɔ́ wáwálé ndere ji agaré bɔ́ utɔ́ bií bɔ́ ɛkɔ́pávé Ɔsɔwɔ nnó upɔ́ nyɛ.”

8 Ne mako ayi me mbɔ nwuú atane mfaánebuú ama aɟɔ́ ne me aké, “Chwɔ sé gegbagé ɲwe yimbɔ né ɛbwɔ ekiénné Ɔsɔwɔ ɛwé ɛchoó geka ɛbéé mega ne geka mewaá.”

9 Ajógé mbɔ, mfe mbaá ekiénné Ɔsɔwɔ ɛwémbɔ, ngí ɛwu nnó ɛchɔyé me gebagé ɲwe ɛyimbɔ, ɛɟɔ́ ne me eké, “Se geɟi ɔnyé, gebɔ́ge nyɛ wɔ né meno eke nnywɔ́ yémbɔ gekwɔnégé wɔ unɛ genyɔwɔnege nyɛ.”

10 Ne nse gebagé ɲwe ɛyimbɔ né ɛbwɔ wuú nnyé. Gebɔ́ge me né meno eke nnywɔ́ ne gekwɔnege me né unɛ gelá nywɔne nywɔnege.

11 Nyége mbɔ, ágaré me aké, “Ɔbɔ maá ma garé genó ɛyi gepɔ́yé nyɛ ne bɔ́ malɔ mme meko, ufɔ́ ufɔ́ bɔ́, ufɔ́ ufɔ́ mejɔ́ ne afwa.”

11

Ɔsɔwɔ atɔ́ bɔ́ ɛkɔ́pávé aɔ́pɛá

1 Unó bina ukogé, áchyéé me meto ewé ámege unó wyéé. Ne Ɛsɔwɔ ajóó ne me aké, “Chó méé ɛcha upɛ wa ne geluógé upɛ. Pa ntó bɔ́ abí ánógé me wyé.

2 Yémbɔ, ɔmege fɔ́ dachi ɛcha upɛ wa, lyaá ji néndé me nlyaá ji mbaá bɔ́ abí alá ápó bɔ́ Jus, nnó ágbaré gefwage bwó né melɔ ukpea wa né bɔ́ ámfáá usa upea meso ɛpea.

3 Ne ntɔme nyɛ bɔ́ ba apeá abí ágaregé mekomejóó Ɛsɔwɔ, nchyege nyɛ ɛbwó uto mangaré bɔ́ genó ɛyi me mpyɛ nyɛ. Ne ágaregé nyɛ geji, áfyéé mandeé nekwi né ndɔ dele meso usaá ufya ne eléé.”

4 Bɔ́ bina apeá ne álu eké unɔ́ Olif upeá ne álu ntó eké uluɔ matúlékanj upea ɛbi utene né mbe ushu Ɛsɔwɔ Ata muú ágbáregé gefwa mme.

5 Ne mbɔgé muú amuagé mampyɛ ɛbwó genó gebo, mewɛ etanege ɛbwó né meno ɛsɔ́ muú mawame ɛbwó yimbɔ, mbɔntó ne bɔ́ abí amuame mampyɛ ɛbwó genó gebo, ábɔ́ mamgboó.

6 Ɛbwó áwyaá uto magbaré manaá nnó ákwegé fɔ́ né gébé ɛyigé ɛbwó ágaregé mekomejóó Ɛsɔwɔ. Áwyaá ntó uto mambwɔlé manyi ála manoó manoó. Ne áwyaá ntó uto mantɔ mameé ufɔ́ ufɔ́ áchwó fa mme ndere ɛbwó ákɛlege.

7 Anerege mangaré mekomejóó Ɛsɔwɔ, menya mebo ayi atané né gepyéé ɛyi geláge pó ne kwyak-wya achwó mmyɛ nyɛ ne ɛbwó apwɔ, awá ɛbwó.

8 Ne unkwɔ́ bwó ulaá nyɛ né metɔ́ melɔ́, meló kpaá ewémbɔ mbaá ayi aselé nya Ata sé áwɔme nya né gekwa. Ne mabɔ́ ami ákuú melɔ́ ewéna né neka elé Sodom yé nnó Ijip.

9 Ufɔ́ɔ ufɔ́ɔ bɔ́ɔ yé́ndé ntoó, ufɔ́ɔ ufɔ́ɔ mejɔ́ɔ ne malɔ́ mme mako á́tane á́chwɔ́ɔ á́gene unkwɔ́ bwɔ́ né ndɔ́ eléé ne geba, ákamegé fɔ́ nnó muú ánií ubi.

10 Matɔ́ɔ áǵɔ́ɔ nye bɔ́ɔ mme meko ndere bɔ́ɔ bina ápea áǵbóó, ne ápyeé nye epaá gétúgέ negbóné bwɔ́, áwélé ate mako néndé mekomejɔ́ɔ Ɛsɔ́wɔ́ ayi bɔ́ɔ bina áǵaré ápyeé bɔ́ɔ mme áwú ubalé dɔ́ɔ.

11 Yémbɔ́ ndɔ́ yina eléé ne geba ekogé, Ɛsɔ́wɔ́ atɔ́mé gejulé eyi gechyege genwá gekpe unkwɔ́ bɔ́ɔ bina né mmye ákwilé téné. Akwilégé mbɔ́ bɔ́ɔ ako abi ábɔ́ɔ áǵené ebwɔ́ efo ekwɔ́ ebwɔ́ né matɔ́ɔ dɔ́ɔ.

12 Ne bɔ́ɔ bina ápeá, áwú meko muú fɔ́ ndere ákuú ebwɔ́ kenké né mfaánebuú, aké, “Kwɔ́gé déchwɔ́ wena.” Ne ndere bɔ́ɔ mawáme bwɔ́ ápelé, ebwɔ́ ákwɔ́ áfé né mfaánebuú né mmu gekó.

13 Wye né gébé eyigémbɔ́, mme ányígé ne eshye tegetege ákáré melɔ́ ewémbɔ́ né malú afya, ne upú ebi úlú né melu ema ukwe ne mmye muú ayi áǵboó álú dɛle bɔ́ɔ akénéama. Bɔ́ɔ abi álá, efo ekwɔ́ ebwɔ́ matɔ́ɔ ánógé Ɛsɔ́wɔ́ muú ɔ́lú né mfaánebuú.

14 Neǵáne efwyale eniné negbée maǵáne apeá nekoó, wúgé eniné negbeé áléé nechwɔ́ɔ.

Ekiénné Ɛsɔ́wɔ́ ewé egbeé makiénné akénéama efɔ́me mbá wuu

15 Ne ekiénné Ɛsɔ́wɔ́ ewé egbeé akénéama efɔ́mégé mbá wuu, nwú meko makiénné Ɛsɔ́wɔ́ ndere áǵógé kenké áké, “Ata Ɛsɔ́wɔ́ sé ne muú wuu ayi ji ayaá nnó ábé mempoó se awyaá uto mangbaré gefwa fa mme nana. Ne Ɛsɔ́wɔ́ áǵbáregé gefwa te kwyakwya ne kwyakwya.”

¹⁶ Ajóógé mbò, ákpakpa bimbò, esaá meso eni abi ájwólé mfaá uluò gefwage bwó né mbε ushu Esòwò ákwe mashu mme né mbε ushu Esòwò áféé Esòwò,

¹⁷ áké, “Ata Esòwò, wò Muú Ɔpwòó amu, wò muú òlu ne òbò òlú, esé déchyegé wò matame néndé òleré gekpékpégé uto bi wò òwyaá ne òb mangbaré gefwa jyéé fa mme.

¹⁸ Ne bòó abi abò alá ápò fò Jus, εbwó ábòó metòó usòó ne wò dòó. Yémbò gébégé eyigé wò òlerégé metòó usòó wyε gekwóné. Ne gébé gekwóné eyigé wò òsòó mpa bòó abi ágbóó. Gébé ntó gekwóné eyigé wò òchyegé nsa mbaá bòó utòó byéé, bòó ékpávέ Esòwò ne bòó ako abi áfòó wò, abi anjea geme ne abi alá anjea wó. Ne gébé gekwóné eyigé wò òwane bòó abi áwáne bòó ako abi áwáné bòó fa mme yina.”

¹⁹ Aféége Esòwò mbò, gepúgé Esòwò né mfaánebuú génene. Ne mengé mekwaá menomenyεé ewé etené mbaá menomenyεé ewé Esòwò anyεé ne bòó bíí ndere elú né mmu gepúgé Esòwò eyigémbò. Ne ngé ndere gasama akélé mamama, nefe nénya gbanḡbanḡ, mbaá áwyale mme anyíí tegetege, ne makaḡkoma akwene gejame.

12

Mendéé fò ne mmyò ayi ákuú nnó dragòn

¹ Né gébé eyigémbò, ngé gekpékpégé genó fò eyi getané né mfaánebuú. Ngé mendéé fò ayi ndée eyi jí afyéé elú ημεέ ημεέ, anεré uka bíí né mfaá mfaá. Akwere elá gefwa εwé εwyaá ambe áfyaneápeá. *

* **12:1** Elú wáwálé nnó: Mfaá ayi ájógembò, elé mfaá ayi ágεnege ne utuú.

2 Mendée yina alú ne unε, ne ndere nebyεé némyεé ji ákalege gétúgé awuú ubale nebyεé.

3 Ne mma ngé gekpékpégé genóge fɔ εyi getané né mfaánebuú, nké mpelé, ngé gekpékpégé mmyɔ megele, ayi apyεé εfɔ, awyaá makpo akénéama ne ambya afya. Ne akweré maá elá gefwa né yéndé mekpo wuú.

4 Akaregé ambe ayi alú né mfaá né malu áléé, mmyɔ ayina ase megyε wuú ajá melú εma agbe fa mme. Akwilé atene né mbe ushu mendée yimbɔ ayi alú mambyε maá, agile nnó mendée yimbɔ abyεgé maá ji abɔ ányεé.

5 Ne mendée yimbɔ abyε maá wuú mende. Maá yimbɔ ne abɔ́ mámbe mfwa né malɔ mme meko. Agbaregé nye bɔ́ mme meko ne amu matomato. Ndere ábyené maá yimbɔ, áchwɔ́ fɔ́ ji ákpa ji áfé mbaá εsɔwɔ́ né mbaá ayi geluɔge gefwa jí gelú.

6 Ne mendée yina jimbɔ́ abɔ́ afé né mashwɔ́ne mbaá ayi εsɔwɔ́ ákwyεé ábelé nnó ji abε wyεé, akpe bu né ndɔ dele meso usaá ufyane uléé meso εfya.

7 Epyεgé mbɔ, ummyε ukwe né mfaánebuú. Mfwa makiénné εsɔwɔ́ ayi akuú ji Mikel ne anɔba bií, ámyε ne mmyɔ yimbɔ ne bɔ́ bií ntó.

8 Yémbɔ Mikel ne anɔba bií ámmmyε ápwɔ́ mmyɔ yimbɔ ne bɔ́ bií ne ákamé sé nnó mmyɔ yimbɔ ne bɔ́ bií ama abε ne melú manjwɔ́lé né mfaánebuú wɔ́.

9 Abú gekpékpé mmyɔ yimbɔ né mfaánebuú áshulé fa mme chóncho ne makiénné jí. Mmyɔ yina ne ákuú nnó danchɔ́meló, muú mawáme, ji ne alú mmyɔ ayi alɔ́ mε tété nya mambwɔ́légé bɔ́ fa mme.

10 Ne nwú muú fɔ ajɔ́ kẹ̀kẹ̀ né mfaánebuú aké, “Nana Ɛsɔwɔ esé aferé bɔ́ né ɛfwyale gabo, alere bɔ́ ako uto bií ji awyaá né gefwa ɛyigé ji ágbárege ne Kras, Muú yi Ɛsɔwɔ akweré ji elá gefwa ayi ji atámé alere ntó uto bií fa mme. Néndé muú ayi aténege né mbe ushu Ɛsɔwɔ sé utuú ne ηwɔmésé ápye mpa ne aηmé sé ábú ji né mfaánebuú ashulé fa mme.

11 Ne aηmé esé bina ammye ápwɔ ji né utó manoó Maá ɛgónme ami magbelé mme ne abya melóméló ayi ɛbwɔ ágarége. Ne ɛbwɔ áse yé geηwá bwɔ ɛké genó wɔ ne átene nnó yé ɛbe elé negbo ɛbwɔ ágboó.

12 Mfaánebuú ne bɔ́ ako abi ájwɔlegé wyɛ, beége ne nechóchó. Yémbɔ ɛbɔ́ nyɛ ne enyú abi délú né mme ne mabéé mega néndé, danchɔmeló ashulé achwɔ báne enyú ne metɔ́ usɔ néndé ji akaá nnó gébé jii ɛyi gelaá géjásé wɔ.”

13 Mmyɔ yimbɔ agéégé nnó ábú ji ashulé fa mme, alɔ mamfwénégé mendée yimbɔ ayi ábyené maá mende nnó awá.

14 Yémbɔ áchye mendée yimbɔ ukpékpé ubagele upeá ɛbi úlú ɛké ɛbi nenyá nnó ályéné ájye ábí né mashwɔne mbaá ayi Ɛsɔwɔ ákwyɛ ábelé nnó ji abeé wyɛ ábelé ji bu né aηme áléé ne geba.

15 Ne mmyɔ yimbɔ awɔ́ manaá né meno, majá ɛké ɛbeé nnó ηgbannyi ashwa mendée yimbɔ anó nnyi.

16 Yémbɔ mme apoó mendée yimbɔ, anené meno anyú manaá ami mmyɔ yimbɔ awɔ́ mako.

17 Ɛpyegé mbɔ, mmyɔ yimbɔ metɔ́ esɔ́ ji dɔ́ ne mendée yimbɔ, alyá ajye ηme ummye ne upyáne mendée yimbɔ, bɔ́ abi ábélege mabé Ɛsɔwɔ ne bɔ́ abi ágaregé wáwálé ayi Jisɔs aleré né abya

melóméló, nnó ɛbwó ne Mmyɔ yimbɔ aténé né mbale ɛbéé mega.

13

Menya mebo ayi atáne né mmu ɛbéé mega

¹ Nɔere mmyɔ yimbɔ aténe ɛwú, ngé menya mebo fɔ nɔere atanege né mmu ɛbéé mega. Menya yimbɔ awyaá makpo akénéama, ne ambya afya. Akweré maá ɛla gefwa né yéndé embya wuú. Né mfaá yéndé mekpo wuú asa mabɔ wye ami machɔ́ mabɔ ɛsɔwɔ.

² Menya yimbɔ afulé mekwaálá, awyaá uka ɛké ɛbi menya fɔ ayi afulé maamyɛ ákuú ji nnó bɛé. Ne meno wuú ɛlú ɛké menó genyanya. Ne mmyɔ yimbɔ achyɛ́ menya mebo yimbɔ, uto ɛbíí ne gekpekpɛgé ɛshyɛ wuú nnó, agbaré gefwa.

³ Menya yimbɔ, mekpo wuú ɛma, ɛlu ɛké abɔ akɛ gepa wye ɛyi gelú manwá ji wáne, yémbɔ gepa ɛyigémbɔ, gegbo mé. Ne bɔ́ mme meko álá mano mekpo fuú gétúgé genó ɛyina, áló mankwɔlege ji.

⁴ ɛbwó ako ánógé mmyɔ yimbɔ gétúgé ji achyɛ́ uto bíí mbaá menya mebo yimbɔ. Ne ánógé ntó menya mebo yimbɔ ajógé aké, “Ndémuú alú ɛké menya yina, ne waá ákágé mmyɛ umyɛ ne ji?”

⁵ Ne ályaá menya mebo yimbɔ nnó ádógé ɛbwɔ ɛwɔme áchógé mabɔ ɛsɔwɔ, ne ályaá ji ntó nnó alɛré uto bíí né usaá bɔ amfaá upeá meso ɛpeá.

⁶ Menya mebo yimbɔ aló manlwɛrege ɛsɔwɔ, achɔ́ mabɔ míí ne ami bɔ́ ɛsɔwɔ abi álú né mfaánebuú.

⁷ Achyɛ́ ji ntó uto nnó ammyɛ bee ne bɔ́ ɛsɔwɔ fa mme apwɔ ɛbwó. Ne áchyɛ́ ji ntó uto nnó, abɛ

mfwa mbaá matoó mme mako, ufóó ufóó bọ́, ufóó ufóó mejọ́, ne malọ́ mme mako.

⁸ Ne bọ́ ako abi álú fa mme ánógé nyẹ menya mebo yimbọ́. Ebwó bina ne tẹ ula ulọ́ mme alá ása fọ́ mabọ́ bwó né mmu ńwẹ ayi asame mabọ́ bọ́ abi ábọ́ nyẹ genwá eyi gélágé byé. Ọwẹ yimbọ́ elé ayi Maá egóńme ayi abọ́ awáne.

⁹ Muú ayi awyaá matu áwú.

¹⁰ Yéndemuú ayi Ẹsọwọ ajọ́ mé nnó apyẹ ji, apyẹne nyẹ ji. Yéndemuú ayi Ẹsọwọ ajọ́ me nnó áwá ji ne aparanja, áwané nyẹ ji ne aparanja. Ẹwéna elú elé majyẹ mbaá bọ́ Ẹsọwọ nnó abọ́ mankogé matọ́, áfyéé wyẹ metọ́ ne ji.

Menya mebo ayi átane né mmu mme

¹¹ Ne mma nge menya mebo ayi fọ́ ndere atanegé né mmu mme. Awyaá ambya apeá eké maá egóńme, ne ajógé mejọ́ eké mmyọ́.

¹² Ase uto uko ebi menya mebo ayi mbẹ awyaá apyẹ ukpẹkpẹ unọ́ né mbẹ ushu wuú. Apyéé mme ne bọ́ ako abi ájwọ́legé wyẹ ánógé menya ayi mbẹ yimbọ́, ayi gepa eyi gelu manwá ji gegbọ́.

¹³ Ne menya mebo yimbọ́, ayi atane né mmu mme, apyẹ ukpékpe ufélekpa ebi yẹ ebelé mewẹ etane né mfaánebuú ekwe mme bọ́ ako agé.

¹⁴ Abwólé bọ́ abi álú fa mme né ufélekpa ebi ályáá ji apyéé né mbẹ ushu menya ayi mbẹ. Agaré ebwó nnó ákwyéé meló uka ayi afulé menya ayi abọ́ akelé ji gepa eyi geké gewa ji yémbọ́ alá gbọ́ wọ́.

¹⁵ Ne ályáá menya ayina nnó ato gejulé mbaá meló uka yimbọ́ nnó abọ́ genwá, ajógé mejọ́, apyẹ nnó áwá bọ́ ako abi alá ánógé fọ́ ji,

16 apye ntó áfyε bós ako gelo né εgβε εbwōnyε yé ne mampwε. Abi álá aηea gemε wó ne abi aηea gemε, ubyá bós, afwa ηka, afwé ne abi álá pó afwé, afyε εbwós uló mmyε.

17 Apyεmbō nnó muú álá pó ne gelo eyigémbō ákpogé f́ genó yé εbé elé mana genó anamé f́. Ne gelo eyigémbō geténé mbaá mabō menya mebo ayi mbε, yé εβε elé nōmba ayi atené mbaá mabō mí.

18 Ewéna elú lé majyε mbaá bós ako nnó yéndémuú abε ne denjga né mechō ewéna. Ne yéndémuú ayi awyaá defós afere akaá ulaá geloge menya ayina. Geji geténe mbaá mabō mekwaá. Ne gelo jíí elé “666”

14

Maá εgōηme ne usaá dεle bós ukénéama meso eni

1 Ne nké mpelé, ngé maá εgōηme ndere aténé né mfaá mekwε ewé ákuú nnó Sayōn ne usaá dεle bós ukénéama meso eni. Asa mabō Maá εgōηme ne ami Nte wuú né mampwε εbwós.

2 Ne nwú meko muú f́ né mfaánebuú, meko yimbō awyale eké meko makōne nnyi ne anyáne ntó kenké eké nefe. Meko ayi nwú mbō alú eké bós ákwelé bō dandyεé εbwós.

3 Ne njune bós bina ákwa ekwō meke né mbε geluōge gefwage Eσωω ne menya eni eyi elú meβε ne ákpakpa. Ne yé muú ayi ákágé ekwō ewéna apó, ekosé εbwós ambós ne ákaá. Ebwós bina ne álú bós abi Eσωω áwené gemége εbwós né gabo fa mme.

4 Ebwós bina ne álú bós abi ábele menyammyε εbwós pópó yé andée álá akaá wó, gétúgé álú ubwyεne. Ebwós ákwōlege Maá εgōηme ájyε yéndé mbaá ayi ji ájyεé. Alú bós abi Eσωω áwené gemége

bwɔ́ né gabo né geluage bɔ́ɔ ako abi álu fa mme. Eɓwɔ́ álu ndere mbwe mbe ayi áchyéé mbaá Esɔwɔ́ ne Maá egɔɣme.

⁵ Gebyɔ́ gɛpɔ́ fɔ́ eɓwɔ́ né meno néndé eɓwɔ́ álu pópó ápó ne deba.

Makiénné Esɔwɔ́ álé ágaré mekomejɔ́ Esɔwɔ́

⁶ Ne mma ngé ekiénné Esɔwɔ́ ewé fɔ́ ndere elyenege té mfaá. Ekpa abya melóméló ayi álu tɛ kwyakwya mangaré mbaá bɔ́ɔ malɔ́ mme meko. Yéndé ntoó, ufɔ́ɔ ufɔ́ɔ mejɔ́ɔ ne ufɔ́ɔ ufɔ́ɔ bɔ́ɔ.

⁷ Ejɔ́ɔ ne meko kenké eké “Fɔ́gɛ Esɔwɔ́ ne nógé ji néndé gébé gekwané eyigé ji asɔ́ɔ mpa bɔ́ɔ fa mme. Ndere elúmbɔ́, fɛge ji muú akwyéé mfaá ne mme chónchó ne mabéé mega ne ambu annyí.”

⁸ Ekiénné Esɔwɔ́ ewé fɔ́ ewé egbeé makiénné ápeá echwɔ́ ntó, eké, “Babilɔ́n ákwe, meló ewé eɓɔ́ elú meló ɣgɔ́ ekwe ‘burup’ ewó ɣgma mme. Manane jíí ayi ji anané tametame áchó malɔ́ mme mako. Manane ji yémbɔ́ alu eké elé mmɔ́ɔ ne ji achyéé malɔ́ ayifɔ́ anyuú mapyɛné eɓwɔ́.”

⁹ Ne ekiénné Esɔwɔ́ ewé fɔ́ ewé egbeé makiénné áléé echwɔ́ ntó, ejɔ́ɔ ne meko kenké eké, “Bɔ́ɔ abi ánógé menya mebo ne meló uka wuú, ne ákame nnó menya yimbɔ́ afyéé eɓwɔ́ gelo jíí né mampwe eɓwɔ́ yé né amu eɓwɔ́,

¹⁰ Esɔwɔ́ achyége nyɛ ntó eɓwɔ́ efwyale. Efwyale ewémbɔ́ eɓé nyɛ eké mmɔ́ɔ matomato ami álá áchwaré ne maná wɔ́, amí Esɔwɔ́ afyéé né mmu ɣkɔ́ wuú ayi metɔ́ɔ usɔ́ɔ. Ne Esɔwɔ́ apyɛ nyɛ eɓwɔ́ áɔɔɔ né mmu mewɛ ewé elulé ne genó eyigé ákuú nnó sɔ́lfɔ́. Ne eɓwɔ́ áɔɔgɛ nyɛ né mbe ushu makiénné ukpea ne Maá egɔɣme.

11 Ne amuawε ayi atanege né mewε εwé εsɔ́ εbɔ́, átanegε nye wyε tanegε té kwyakwya ne kwyakwya. Bɔ́ bina abi ánógé menya mebo yimbɔ́ ne melo uka wuú ne yendemuú ayi ákame nnó menya yimbɔ́ afyέé ji gelo eyi getεne mbaá mabɔ́ mií, ugbeé mmyε upó ne εbɔ́ utuú ne nwɔmese.”

12 Mechɔ́ εwéna εlú elé majyέé mbaá bɔ́ εsɔ́wɔ́ nnó ákogé matɔ́ εbɔ́. Ebɔ́ bina ne ábélege mabe εsɔ́wɔ́ ne áfyέé wyε metɔ́ ne Jisɔ́s.

13 Ne nwú meko muú fɔ́ né mfaánebuú nkane ajógé ne me, aké, “Sa meko mejɔ́ εyina: aké εlɔ́ nana ejyεgέ mbe metɔ́ megɔ́megɔ́ ebéé ne bɔ́ abi ágboó ndere áηkwɔ́lé Jisɔ́s Kras.” Ajógεmbɔ́ Mendó εsɔ́wɔ́ ekamé eké “Eh εlú wáwálé. Ebɔ́ ágbéegε nye mmyε né utɔ́ εbɔ́ néndé nsa utɔ́ ulúlú ebi εbɔ́ ápyέé akwɔ́lege nye εbɔ́.”

Jɔn agέ amε geiya ndere εsɔ́wɔ́ asɔ́ nye mpa bɔ́ né bií bi kwyakwya

14 Ne nké mpelé, ngé geko eyi gelu pópó, ne muú fɔ́ ajwɔ́lé né mmu geko eyigεmbɔ́ alú eké maá nte mekwaá, akweré εla gefwa εwé akwyέé ne gul. Agbaré nga mechyamechya né εbɔ́ wuú, nga yimbɔ́ awya geti getyε getyέé.

15 Ne ekiénné εsɔ́wɔ́ εwé fɔ́ etane né εcha upε εsɔ́wɔ́, ekú muú ayi ajwɔ́lé né mmu geko kerηké eké, “Lɔ́ mankyε mbwε ne nga wyε ayi ogbaré, néndé gébé eyigé ákyε mbwε gekwané ne mbwε ayi álu né mme ákwɔ́né mankyε.”

16 Ejógé mbɔ́, muú yimbɔ́ né mmu geko afu nga wuú né mme, akyε mbwε né mme meko.

17 Ɛpyegé mbɔ, ekiénné Ɛsɔwɔ ewé fɔ etané né mmu echa upɛ Ɛsɔwɔ né mfaánebuú. Ewú ntó ɛgbaré nga mechya yimbɔ ayi ákuú nnó shékɛl.

18 Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ewé fɔ, ewé ebɔ́ uto ɛpwɔ́ mewɛ etané kwákwólé ne geluógé upɛ Ɛsɔwɔ, ekiú ekiénné ewé ɛgbaré nga mechyamechya ɛjɔ́ kɛnké eké, “Gé umpɔme unɔ́ ɛbi ákuú nnó gɛɛp, uwɔme né mme ugele. Cho sɔ́ uchóchɔ́ bwɔ́ ne nga ayi wɔ́ ɔgbaré mbɔ.”

19 Ɛjógémbɔ, ekiénné Ɛsɔwɔ ewémbɔ, ɛfu nga wuú fa mme, ɛsɔré umpomé gɛɛp ɛbimbɔ, ɛju né mmu ɛjya ewé aɲamege ubi wye. Ɛjya ewéna ɛtène mbaá metɔ́ usɔ́ Ɛsɔwɔ ewé ji áleregé nye bɔ́.

20 Ɛjya ewéna ɛpɔ́fɔ́ né melɔ́. Ɛfembɔ́ ne ájyale upɔme ɛbimbɔ manóó matané, makóó byɔgɔlɔgɔlɔ eké ɛbɛé. Metyéé ɛbɛé manóó ewémbɔ ɛlú usaá ɲkpa nekɛ ufya. Ne ugome ɛbɛé ewéna úlú genóge matyéé amu ápeá.

15

Makiénné Ɛsɔwɔ akénéama áchwɔ́ ne ufɔ́ ɛfwyale ukénéama

1 Unó bimbɔ ukoógé, mma ngé gekpékpé gé genó gefɔ́ né mfaánebuú ɛyigé me nlá nkágé garé. Geɲeá ne gepwɔ́ amu. Genó ɛyigémbɔ ɛlé makiénné Ɛsɔwɔ akénéama ayi akpané ufɔ́ ɛfwyale ukénéama. Ɛfwyale ewéna ne ɛlu ewé kwyakwya néndé ɛlé né ufɔ́ ɛfwyale bina ne Ɛsɔwɔ alerege nnó metɔ́ usɔ́ wuú ɛbye.

2 Ne ngé genóge fɔ́ ɛyi gelú eké ɛbɛé mega. Gelú ɛfɛé ɛfɛé áchwaré ne mewɛ. Ne bɔ́ abi ammyéé apwɔ́ menya mebo yimbɔ ne meló uka wuú, ne alá akamé fɔ́ nnó afyéé ɛbwɔ́ gelo né mmye ɛyi

geténe mbaá mabɔ mií wɔ́, átené né mapeá ebéé mega ewéna ewé elú eféé eféé. Agbaré manjke ayi Esɔwɔ achyéé ebwó.

³ Ne ákwa ekwɔ ewé Mosis muú utɔ́ Esɔwɔ abó akwané ne ewé Maá egɔɔme abɔ akwane, aké, “Ata Esɔwɔ Muú Ɔpwɔ́ amu, unó bi wɔ ɔpyéé úlú ukpékpé ne upwɔ́ amu. Wɔ ɔlu mfwa malɔ mme mako. Depó etye etiré wɔ ɔpye délu wáwálé ne cho.

⁴ Ata yé muú fɔ apó ayi alá afɔ́ wɔ, yé muú fɔ ntó apɔ ayi alá nógé wɔ néndé, wɔ mbií ne ɔlu muú ukpea. Bɔ́ malɔ mme meko ánógé wɔ néndé yéndémuú agé nnó depó etye etire wɔ ɔpye délu cho.”

⁵ Bɔ́ bina anerege mankwa ekwɔ ewéna, nké mpelé echa upɛ Esɔwɔ né mfaánebuú enené nge maá getoge ukpea Esɔwɔ né mmu.

⁶ Makiénné Esɔwɔ akénéama ayi agbaré ufɔ́ efwyale ukénéama átané né mmu echa upɛ Esɔwɔ ewémbɔ. Afye mandée pópó ayi ágenegé, ne yéndémuú bwɔ́ áni gebagé ndéé genɔ́ ji né ewɔme. Uba mandeé bimɔ́ ugenege eké gul.

⁷ Ne menya ama né geluage menya eyi elú mebe eni, achyéé makiénné Esɔwɔ ayina akénéama ukú ukénéama, ebi akwyɛ ne gul, ukú ebimɔ́ ugbeé ne metɔ́ usɔ́ Esɔwɔ muú alu mebe te kwyakwya ne kwyakwya.

⁸ Ne amuawe ayi alerege ɲgɔ́ ne utóó Esɔwɔ, agbeé né mmu echa upɛ Esɔwɔ ewémbɔ. Ne yé muú akágé kpé fɔ́ né mmu echa ewémbɔ, kpaá té ufɔ́ efwyale ebi makiénné Esɔwɔ yimɔ́ achwɔ́ ne ubi ekogé.

Kwyakwya ufó efwyale ukénéama ebi Esɔwɔ achyεge

¹ Ne nwú meko muú fɔ né mmu εcha upε Esɔwɔ εwémbɔ ndere ajó kεηké ne makiénné yimbɔ akénéama aké, “Chóge dégbε genó eyi gelú né mmu ukú ebimbɔ ukenéama ebi ugbeé ne metó usó Esɔwɔ né mme.”

² Ajóge mbɔ ekiénné Esɔwɔ εwé mbe ejyε gbε genó eyi gelu né mmu gekú jí fa mme. Egbεgé mbɔ, ubobo dekpa εtire denome ne démyéé deshulé né mmyε bó abí áwyaá geloge menya mebo ne ánógé meló uka wuú.

³ Ne ekiénné Esɔwɔ εwé εpyεé makiénné apea ejyε gbε genó eyi gelu né mmu geku jí né εbeé mega, εbwólé éla eké manó genkwógé muú. Ne yéndégenó eyigé gelú né mmu εbeé mega gegbo.

⁴ Ne ekiénné εwé εpyεé makiénné áléé, ejyε gbε genó eyi gelú né mmu ejí gekú né mabeé ne ambu nnyi, manaá mako mabwólé mala manó manó.

⁵ Εpyεgé mbɔ, nwú ndere ekiénné Esɔwɔ εwé εbó mannyi mako εjó eké, “Eeh wɔ muú ukpea. Wɔ muú ɔlu ne ɔbɔ ɔlú, mpa wyε yi ɔsɔ alú cho.

⁶ Néndé bó áwá nya bó ukpea ne bó ekpave byε, wɔ ɔchyε εbwó manó nnó ányú. Abó mbɔ lé nsa mbaá genó eyigé εbwó ápyεé.”

⁷ Ajóge mbɔ, nwú meko muú fɔ ndere atane né gelúgé upε Esɔwɔ ajóge aké, “Ata Esɔwɔ wɔ Muú Ɔpwó amu, mpa wyε ayi ɔsɔ alú cho, ne wáwálé.”

⁸ Ne ekiénné Esɔwɔ εwé εpyεé makiénné ani, εgbε genó eyi gelú né mmu ejí gekú né ημεέ, élyaá nnó ημεέ εdo bó awú gekpɔsógé ubalé eké ebi mewε.

⁹ Ubalé bina upyεé bó álwεrege Esɔwɔ muú efwyale εwéna elú jí né amu, yémbɔ ákwɔré fɔ

matɔ́ ɛbwɔ́ alyaá gabo ayi ɛbwɔ́ apyɛ, áfɛgɛ́ Ɛsɔwɔ́ wɔ́.

10 Ne ekiénné Ɛsɔwɔ́ ɛwé ɛpyɛ́ makiénné ata, ɛgbɛ genó ɛyi gelú né mmu geku jíí né mfaá geluɔge gefwage menya mebo yimbɔ́. Ɛgbɛgɛ́ mbɔ́, mbaá ayi menya mebo yimbɔ́ ágbáregɛ́ gefwa jíí wyɛ ala gemuagemua. Ne akwaá ányɛ́ manɔ́mé gétúgɛ́ ubalé ɛbi ɛbwɔ́ áwuú.

11 Alwɛrɛ́ Ɛsɔwɔ́ muú alu né mfaánebuú gétúgɛ́ ubale ɛbi ɛbwɔ́ áwuú, ne upa ɛbi ɛbwɔ́ áwya né mmyɛ. Yémbɔ́ ákwɔ́re fɔ́ matɔ́́ bwɔ́ ályaá gabo ayi ɛbwɔ́ ábɔ́ ápyɛ́ wɔ́.

12 Ne ekiénné ɛwé ɛpyɛ́ makiénné akéné, ɛgbɛ genó ɛyi gelú né mmu geku jíí né ɛbɛ́ kpaá ɛwé ákuú nnó Yufretis. Ɛgbɛgɛ́ mbɔ́, ɛbɛ́ ɛwémbɔ́ ewa meko, mampyɛ nnó afwa abi atane né ɛgbɛ ɛwé ηmɛ́ ɛtanege agɛ́ meti ákoó.

13 Ɛpyɛgɛ́ mbɔ́, ngɛ́ ubobo mandoó nchye áléé ayi álu ɛké bɔ́ mantwɛre átané né meno mmyɔ́ yimbɔ́ ne meno menya mebo ne meno muú ɛkpávɛ́ ayi gebyɔ́.

14 Mandóo yina élé aló nchye abi ápyɛ ufélékpa. Ajyɛ bané afwa mme meko nnó ánywére ɛbwɔ́ mbaá ama ákpomé mmyɛ mamyɛ bee né gekpékpé́gɛ́ bíí ɛbi Ɛsɔwɔ́ Muú Apwɔ́́ amu achwɔ́́.

15 “Wúgɛ́, me nchwɔ́́ nyɛ eta nyú ndere menjo achwɔ́́ né gébé ɛyigɛ́ muú ala akaágɛ́. Galógáló alú ne muú ayi abɛ́ ɛpéé, abelege mandeé jíí chanchá nnó ɛkágɛ́ ji ake gejɔ́géné akpa mekpo unɔ́́.”

16 Ne mandoó nchye yimbɔ́, anywɛre afwa mme ako né melu ɛma. Akuú melu ɛwémbɔ́ né mejɔ́́ bɔ́́ Hibru nnó Amagedɔ́n.

17 Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwé ɛgbeé makiénné akénéama, ɛgbe genó ɛyi gelu né mmu geku jii né mmu geɣulé. Ɛgbege mbɔ nwú meko muú fɔ ndere atane né mmu gepúgɛ Ɛsɔwɔ mbaá ayi geluɔge gefwage Ɛsɔwɔ gelu. Ajóó aké, “Nneré yéndégenó.”

18 Ajógémbɔ, gasama akɛ mamamama, mbaá awyale wyɔwyɔ, mamfeé ányá gbanɣbanɣ ne mme anyigé ne ɛshye. Gefóó ɛyigé ákwaá álá álu danɣé té mme alóó.

19 Mme anyigé mbɔ, melɔ kpaá ɛkaré né malu áléé, ne malɔ kpakpa né mme meko akwe. Ne Ɛsɔwɔ ate gabo ayi Babilɔn ápyéé, ápye ji anyú mmáó ami malu né mmu nkɔ wuú. Mmáó amibɔ matene né metóó usóó Ɛsɔwɔ.

20 Yéndé melɔ metóó nnyi ne makwe kpakpa áseé.

21 Ne ukpékrɛ makankoma ayi gema genóó ɛké usaá bɔ pɔɣ uta atané mfaá ákwe bóó né mmye. Bóó álweré Ɛsɔwɔ gétúgɛ ubale makankoma ɛbi ɛbwó áwu néndé, ubale bina uja dóó.*

17

Gekpékré gé mendée eno

1 Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛma né geluage makiénné akénéama ɛwé ɛgbaré ukú ukénéama ɛchwó jóó ne me ɛké, “Chwó me nɛrege nyɛ wɔ ɛfwyale ɛwé Ɛsɔwɔ achyege nyɛ gekpékré gé mendée eno muú ajwólé né gejamégé mannyi.

2 Afwa mme ana manane tametame ne ji. Ne manane ayi ji anané tametame achalé bóó mme

---

* **16:21** Elú wáwálé nnó: Bɔ pɔɣ bina anóó wyɛ ɛké uba simen upea.

ako eké elé mmáó ne ji achyéé ebwó anyuú mapyene ebwó.”

³ Ne Mendoó Ukpea echwó me mmye ne ekiénné Eṣṣwá ewémbó ékpá me mfé né mashwone. Njyege ewú, ngé mendée fó ndere ajwólé né mfaá menya mebo fó. Menya yimbó alú megelemegele, awyaá makpo akénéama ne ambya afya. Ása gemagé mabó wyeé amí machóó mabó Eṣṣwá né menyammye wuú meko.

⁴ Mendée yimbó afye mandée magele ne mandée gefwa, akwyéé menyammye wuú ne unó densó ebi akwyéé ne gul. Mataá ñka ne unó ebifó ebi ujame ñka dóó. Akuú ubi nnó pels. Agbaré amo ayi akwyé ne gul. Amo yimbó agbeé ne uboboó unó bi utene mbaá manane tametame jíí.

⁵ Asá mabó né népwe níí ami matene né genó gefó eyigé bóó alá ákaágé garé. Asá wye áké, “Gekpékpégé Babilón, mma andée eno ako, ne muú ayi ubobo unó bi upyéé fa mme utanege ji né amu.”

⁶ Ne ngé nnó manóó bóó Eṣṣwá ne bóó abi bóó áwáne gétúgé ápyéé genó eyi Jisós akélege mampye mandée yimbó eké mmáó.

Ngégé nla meno mekpo fuú.

⁷ Yémbó ekiénné Eṣṣwá eké, “Ulannó wá ólaá meno mekpo fuú?” “Ngarége nyé wá genó eyigé muú alá ákagé garé eyi getome ne mendée yina ne menya mebo makpo akénéama ne ambya afya ayi akpane ji ákéne.

⁸ Menya mebo ayi óbó ógené mbó, abó alú nya mebe, yémbó apó sé mebe. Atanege nyé né mmu gepyéé eyi geláge pó ne kwyakwya akwó ewé. Ne ajye nyé né mbaá ayi awáne nyé ji. Ne bóó abi alú fa mme, abi te ula ulóó mme Eṣṣwá alá asá fó mabó

bwó né mmu ṣwẹ ayi ásame mabò bọ́ abi ábọ́ nyẹ genwá eyi gélágé byé wó ágẹge menya yimbò aláá nyẹ mano mekpó fuú, néndé menya yimbò abó alú nya mebe ne nana apósé yémbò amágé chwó nyẹ.

⁹“Mechò ewéna ekelege bọ́ abé ne denḡa. Makpo menya yimbò akénéama áténe mbaá makwẹ akénéama ayi mendée yimbò ajwólé wyẹ.

¹⁰Makpo yimbò ntó akénéama áténe mbaá afwa akénéama. Né geluage afwa bimbò, ata agbo mẹ, ama alú né gefwa nana, ama ayi alaá alú danchwó. Achwógé ágbárege nyẹ gefwa jíí né mboó gébé.

¹¹Ne menya mebo yimbò ayi ábó álú nya mebe, ne nana alá ápó sé, agbeé mfwa ayi agbeé afwa aneé. Ne jí alú mfwa ama né geluage afwa bimbò akénéama. Ne ajyẹ nyẹ né mbaá ayi awane nyẹ jí.

¹²“Ambya yimbò áfya ayi wò ogéne mbò áténe mbaá afwa áfya abi alá álú danse uto mamḡbaré gefwa, yémbò áchyẹge nyẹ ebwó ne menya mebo uto mamḡbaré gefwa né nchwa neke ama.

¹³Afwa bina áfya, ákamege nyẹ meko ama, áchyéé eshyẹ ne uto gefwagé bwó mbaá menya mebo yimbò.

¹⁴Ebwó áḡmẹé nyẹ ummyẹ né Maá egḡḡme. Yémbò, Maá egḡḡme ne aḡkwólé bíí abi ápyéé genó eyi jí akelege, ebwó abi Esòwò akuú ne ajya ammyẹ nyẹ ápwò ebwó néndé jí alú mfwa ayi abọ́ afwa ako ne Ata ayi abọ́ bò Ata ako.”

¹⁵Ne ekiénné Esòwò ema ejó ne me eké, “Mannyi ayi wò ogéne mbò, ayi mendée eno yimbò ajwólége wyéé áténe mbaá njune bọ́, ufó ufó bọ́, malò mme meko, ne ufó ufó mejó.

16 Menya mebo yimbɔ ne ambya afya ayi wɔ ɔgɛne mbɔ, ʒji ne menya yimbɔ jimbɔ ʒpaá nyɛ mendée eno yimbɔ. Afɔge nyɛ yéndégenó eyigé ji awyaá, ʒlyáá ji gejɔgéné. Afyɛɛ nyɛ menyammyɛ wuú ne ʒsɔ ji ne mewɛ.

17 Néndé Ɛsɔwɔ ne ʒfyɛɛ mechɔ ɛwɛna né matɔ́ɔ afwa bina nnó ʒkamé meko ama, achyɛɛ utoó gefwage bwɔ mbaá menya mebo yimbɔ, nnó apyɛ ndere ji Ɛsɔwɔ akélege kpaá té yéndégenó eyigé ji Ɛsɔwɔ ʒjɔ́ gepyɛɛ wáwálé.

18 “Mendée ayi ɔgɛné mbɔ, aténe mbaá melɔ kpaá ɛwé ɛwyaá mfwa ayi abɔ́ɔ afwa malɔ mme mako.”

18

Melɔ Babilɔn ɛkwe

1 Unó bina ukogé, ngé ɛkiénné ɛwé fɔ ndere etané né mfaánebuú éshulé fa me. Ɛwya gekpékpé uto ne genɔ́ɔ eyi getane ji mmyɛ gepyɛ mme meko ʒgɛne.

2 Ne ɛjɔ́ kenké ɛké, “Gekpékpéɔ́ melɔ Babilɔn ɛkwé burup, ɛla lé melú ujwɔ́lé aló nchye ne mbaá ayi mandoó nchyeɛ ne denwyaone debodebo ne ɛtiré bɔ́ɔ ʒlá akií débigé wyɛɛ.

3 Néndé manane ayi ji ʒnáne tametame achalé mme meko ɛké ɛlé mmɔ́ɔ ne ji achyɛ ɛbwɔ́ anyú mapyɛne ɛbwɔ́. Afwa mme ʒbelé ntó ne ji ne bɔ́ɔ abi akene gesé fa mme ʒkwe gefwa gétúgɛ genɔ́ge manane tametame jíí.”

4 Ne nwú ntó meko ayi fɔ ndere atane né mfaánebuú. Aké, “Bɔ́ɔ ba, tanege délyáá ji ɛkágé dékpɛ mbwa ne gabo wuú, ne nnó ɛkágé dékpɛ ntó né ɛfwyale ɛwé ji ʒɛne nyɛ.

⁵ Gabo ayi ji apyεé mbəgé ákwigé jí né nchwε akwənege né mfaánebuú. Ne Εσωω ate gabo wuu.

⁶ Pyεgé ne ji wye ndere ji ápyεé ne εnyú. Genó eyigé ji apyεé ne εnyú shuge ji amu manáne ápeá. Fyεgé mmóó né mmu amo magbeé, déchwaré mami matoó mapwə ami ji áchwaré achyεé bóó anyuú, déchyεé ji anyú mami.

⁷ Ne pyεgé ji ágé εfwyale ne ali wye ndere ji áfεge gemε jíí, ányεé apəge né mmu gabo. Ji adoó εbwə εwəme ajógé aké, ‘Me mfwa mendée mpó fó mekwí ne mbéé fó ne mesome kánka’.

⁸ Ne gétú eyigémbə, εfwyale éshúlege nyε ji mmyε né bíí uma ne mameé, mesome, ne emímí mesa. Ne asóó nyε ji né mewε néndé Ata Εσωω ese muú asóó mpa wuu, aηea apwə amu.”

⁹ Afwa mme abi ábelé ne ji, εbwó abi ákpene mbwa ne ji ányεé né mmu gabo apəge ágegé nyε amuawε ayi atanege né mewε εwé εsoó ji, álilí nyε álá ne mesome.

¹⁰ Εbwó átene tεtε gétúgé áfóó nnó ákpene nyε né εfwyale ne melə Babilən, ájelege mmyε ajógé aké, “Εbə ne wə nnó, Babilən gekpekpegé melə ne melə εwé ηηea gemε, εfwyale éshulé wə mmyε né nchwaneke ama.”

¹¹ Bóó abi ákene gese fa mme álilí nyε álá ne masome néndé yé muú ayi áname unó gesege bwó ápə sé.

¹² Yé muú apó sé ayi áname unó bi εbwó ákpoó. Unó bina elé gul ne seleba, mataá malómáló ne unó bi ujame ηka dóó ákuú ubi nnó pels, εshyεé ndeé, ndeé afwa, ndeé megele ne gefógé ndeé ηka eyi ákuú eji nnó silk ne unó bi akwyεé ne ambya meshuú, unó bi ákwyε ne ufóó ufóó unóó ebi ugóó

geɓe unó bi ákwye ne afyaákó, gese, ne gefɔgé ntaá eniné ákuú nnó mabel.

¹³ Unó ebifɔ ntó ebi alá name sé elé maweé ɲka ami manome geɓe gelógéló, baá unɔ́ abi ápye menyéé agɔ́ ákuú abi nnó sinamum mɛéry, insent, ne frankinsent. Mmɔ́ gɾɛp, maweé ne menyéé nkane: flawa melóméló ayi apye bread ne mbeé gefɔgé nchi eyigé ákuú nnó whit. Ne utu nkane: mpɔ, magɔɲme, mpɔ mekagala, mboó gese uka úpeá ayi mpɔ mekagala ejame ne ákwaá abi ákpóó nkane afwe. Yé muú ápó sé ayi aname unó bina uko.

¹⁴ Bɔ́ abi ákene gese ájógé nyɛ ne ji áké, “Unó ulúlú uko ebi wɔ ɔkeleɛe nnó ube ebyéé upó se. Ne unó uko ebi upyéé nnó wɔ ɔbe gbene ebi upye ntó nnó wɔ ɔkwɔ ɲɔ ɔmáɛe gé sé ubi.”

¹⁵ Ne ebwɔ bimbɔ abi abɔ́ gefwa gétúgé ákene gese ne ji áténégé nyɛ tété ne efɔ́ nnó ákpene nyɛ né efwyale ne ji, álílí kenké ne mesome,

¹⁶ ájógé áké, “Eɔ́ nnó, ebɔ́ nnó ne Babilɔn melɔ kpaá. Babilɔn alú nyá eké mendée ayi abɔ́ afyéé mashyéé ndeé, mandeé magele, ne mandeé gefwa. Akwyéé menyammyɛ wuú ne unó desɔ́ ebi akwyɛ ne gul, mataá malómáló ne unó bi ujame ɲka dɔ́ ákuú nnó pɛls.

¹⁷ Né nchwa neke ama gefwa jíí geko geno.”

Bɔ́ ákpakpa abi áɲeá gɛme né masogéka ne bɔ́ abi ákené wye, abi ápyɛ utɔ́ né mmu, ne abi ákene gese né mmu, átenege nyɛ tété,

¹⁸ ákáleɛe gétúgé ágéné amuawe ayi atanege né mewɛ ewé asɔ́ ji, ájeleɛe mmyɛ áké, “Cha oo, ndé melɔ ewé ekwɔne gekpékpé melɔ ewé.”

¹⁹ Ne áchwe matwɔ ágbɛ né makpo bwɔ́, álílɛ nyɛ

ála ne mesome metɔ́ ájǫ́gé áké, “Ebo nnó, ebo nnó, ne melo kpaá, melo ewéna ne ebo elú meló ewé bɔ́o ako abi awyaá masogéka né ebeé mega ákwene gefwa wyéé gétúgé gefwa eyigé ji awyaá. Yémbɔ né nchwaneke ama, yéndégenó eyigé ji awyaá génó.”

20 Enyú ako abi délú né mfaánebuú begé ne nechóchó néndé Eɔwɔ achɔ melo Babilɔn. Ne enyú bɔ́o Eɔwɔ, ángbá Kras ne bɔ́o ekpávé Eɔwɔ begé ntó ne nechóchó néndé Eɔwɔ asɔ́o mɛ mpa wuú gétúgé gabo ayi ji apyéé eta nyú.

21 Ajǫ́gé mbɔ, gekpekepegé ekiénné Eɔwɔ fɔ ebwéé ntaá eniné nelú eké gekpékpéégé ntaá eniné ákwɔ́o unó efome né mmu ebeé mega jegemmmm ejɔ́o eké, “Wyɛ ndere ntaá eniné na nékwene ne eshyɛ nechageré, mbɔntó ne áfómege nyɛ melo Babilɔn ne eshyɛ, áchɔ ewu. Ndere elúmbɔ bɔ́o ámágé gé nyɛ se ewú.

22 Ne ámágé wú sé meko nénke ení ákwele, makwa ayi akwané, ambya ayi áfómege ne mbá né melo Babilɔn. Ne yé muú deshweé ama ayi amágé be wyéé ápó. Ne amagé wú nyɛ sé ndere muú akwɔ́o nchi né ntaá.

23 Ne yé bíí uma ntó genjgbógé etúlékán gegénege sé wyéé. Yé epaá neba muú áwuú sé wyéé. Bɔ́o bíí abi ákene gese ne abɔ álu bɔ́o abi ánea gemɛ fa mme yina, ne bɔ́o megyaá bíí abwólé maló mme mako ne depéré megyaá bwó.”

24 Kwiyakwya alu nnó Babilɔn áwá bɔ́o ekpávé bíí ne bɔ́o abifɔ́o ako abi álu bɔ́o Eɔwɔ. Ne manoó bɔ́o bina malu ji mmyɛ chónchó ne ami bɔ́o ako abi áwáné né mme meko, ne Eɔwɔ achɔ melo ewéna gétúgé gabo ewu.

19

¹ Unó bina upyεgέ mbɔ, nwú gewyagέ meko eké, meko gejamégé bɔ́ó né mfaánebuú. Akálege kenkéké áké, “Défεé Εσωω, ji ne aferege bɔ́ó né εfwyale gabo. Ji ne abɔ́ó ηgɔ ne uto ukó.

² Mpa wuú alú cho ne wáwálé. Ji afyε gekpékpégé mendée εno yina né εfwyale. Mendée yina ne achɔ́ó bɔ́ó mme ne manáné tametame. Εσωω afyε ji né εfwyale gétúgέ manoó bɔ́ó utɔ́ó bíí abi ji áwané.”

³ Ama kalé kenkéké áké, “Défεé Εσωω, amuawε ayi átánege né mewε εwé εσɔ́ó ji ákwɔme ájyεé mfaá té kwyakwya ne kwyakwya.”

⁴ Akálégé mbɔ, ákpakpa bimbɔ esaá meso εni ne menya εyimbɔ meβε εni, ákwe uwyá mme ánógé Εσωω muú ajwɔlé né mfaá geluɔgέ gefwa áké, “Amɛn défεé Εσωω.”

Apyε epáá nebane Maá εgɔηme

⁵ Né meko muú fɔ, atané né geluɔge gefwagέ Εσωω ajógé áké, “Fégé Εσωω se εnyú ako abi délú baá defwε bíí ne dénógé ji abi áηea γεμε ne abi álá áηea γεμε wó.”

⁶ Ajɔ́ógé mbɔ, nwú meko fɔ eké meko gejamégé bɔ́ó. Alu eké gewyagέ makɔné nnyi ne eké meko gekpekpege néfe. Akálege áké, “Défεé Ata Εσωω se Muú Apwɔ́ó amu, ji alú mfwa.

⁷ Eε ako débε ne nechóchɔ, débεnege ji mabɔ ne déchyεge ji ηgɔ, néndé bíí epáá nebane Maá εgɔηme ukwóné ne Mendée neba wuú akpome mé mmyε ágilé ji.

8 Achyɛé Mendée neba Maá egɔɔme eshyɛé ndeé nnó afyɛ. Mandeé yimbɔ ágenege manemane, ne (átene mbaá uló melú ebi bóó Esɔwɔ álerege).”

9 Ne ekiénné Esɔwɔ ewémbɔ, ema ejóó genó eyigé fɔ ne me eké, “Metóó megómegɔ ebe ne bóó abi álóó ebwó nnó áchwó ányé epaá neba ne Maá egɔɔme.” Ne ema ejóó genó eyigé fɔ eké, “Mekómejóó eyina etane mbaá Esɔwɔ jimbóó.”

10 Nwúge mbɔ, nkwe ewu uka nnó nnógé ewú, yémbɔ ejóó eké, “Ɔpyegé fɔ mbɔ, mentó nlú lé maá utóó Esɔwɔ wye ndere wɔ ne ate aɔme byéé abi álú bóó Esɔwɔ abi ákwɔlegé wáwá lé ayi Jisɔs aleré né genó eyi ji agaré. Nógé elé Esɔwɔ néndé elé wáwá lé ayi Jisɔs aleré né genó eyi ji agaré ne achyɛé bóó ekpávɛ Esɔwɔ mekomejóó ayi ebwó ágarége.”

Kras ammyɛ apwɔ menya mebo

11 Ngɛ ndere mfaánebuú alu fuú, nké mpelé ngɛ mpɔ mekagala pópó. Muú ayi ajwólé né mfaá akamege nnó, muú ayi dékágé neré metóó ne ji, ji ayi apyɛé bóó ákagé wáwá lé ayi atome ne Esɔwɔ. Asélé mati ayi alú cho mansɔ mpa ne ammyɛ umyɛ ne bóó abi alá akíí fɔ ji.

12 Amɛ ji agenege eké nenɔme mewɛ. Akwere gejamégé délaré gefwa né mekpo wuú. Asá mabo né menyammyɛ wuú ami yé muú álá ákágé ekósé wye jimbɔ.

13 Awya nku ayi áfyɛ né mmu manóó ne mabo mií makamege nnó, “Mekomejóó Esɔwɔ.”

14 Ne bóó bee abi álú né mfaánebuú áfyɛ mandeé pópó, ayi akpeage, ákwyɛé áji ne eshyɛ ndeé. Ajwólé né mfaá mpɔ mekagala eyi elú pópó ákwɔlege ji.

15 Aparanja ayi achyaá atane ji né meno. Asɛle nyɛ élé aparanja yina ne ammyɛ ne bɔ́ malɔ mme meko apwɔ ɛbwó. Agbarege nyɛ ɛbwó ne amu matomato, Ne aɲamege nyɛ manaá umpomé né mmu ejya mmi nnó áɲame manaá matane wyeé, ne ejya ɛwéna ɛtɛne mbaá metɔ́ usɔ́ ɛsɔwɔ Muú Apwɔ́ amu.

16 Asa mabɔ́ né ndeé ɛyi elú ji mmyɛ ne melú ɛwé ɛkweré ɛna geka wuú áké, “Mfwa ayi abɔ́ afwa ako ne Ata ayi abɔ́ bɔ́ Ata ako.”

17 Ne ngé ɛkiénné ɛsɔwɔ fɔ́ ndɛre ɛtɛne né mfaá ɲmɛ, ɛkú kenké ɛké denwɔ́né déko ɛti délyɛnege té mfaá ufɔ́ ufɔ́ denwɔ́ne ɛtiré dényɛé uɲkwɔ́ unó “Chwóge dénywere mbaá ama, dényɛ gekpékpégé ɛpaá ɛwé ɛsɔwɔ ágbárege nyɛ.

18 Chwóge dényé uɲkwɔ́ afwa, ákpakpa bɔ́ bee ne bɔ́ bee, mpɔ́ mekagala ne bɔ́ abi ákɛne né mfaá ɛji. Chwóge dényɛ uɲkwɔ́ bɔ́ ako, afwɛ ne abi álá ápɔ́ afwɛ, ne bɔ́ abi aɲea gemɛ ne abi álá aɲea gemɛ wó.”

19 ɛjógé mbɔ́, ngé menya mebo ayi atane né mmu ɛbéé mega, ne afwa mme ako ne bɔ́ bee bwó ánywere mbaá ama nnó ammyɛ bee ne muú ayi akɛne mfaá mpɔ́ mekagala yimbɔ́ pópó ne bɔ́ bee abi.

20 Yémbɔ́ ápyɛ menya mebo yimbɔ́ chónchó ne muú ɛkpávɛ gebyɔ́, ji ayi apyé ufelekpa né mbɛ ushu menya mebo yimbɔ́. Ufelekpa bina ne ji asélé abwólé bɔ́ abi awyaá gelogé menya mebo yimbɔ́ ne ánógé meló uka wuú. Ne áfome menya mebo yimbɔ́ ne muú ɛkpávɛ gebyɔ́ né mmu gepyɛge mewɛ ɛwé elúlɛ ne genó ɛyi ákuú nnó sɔ́lfɔ́.

²¹ Ne muú ayi ajwólé mfaá mpɔ mekagala ayi pópó, ase aparanja ayi atane né meno wuú awá bɔ́ɔ́ abi álaá, denywɔne déko, dényé menya unkwɔ́ bɔ́ɔ́ bimbɔ́ kaka dépwa.

20

Afyɛ danchomeló denɔ́ aɲme dɛle

¹ Ne ngé ekiénné Ɛsɔwɔ́ ndere etane né mfaánebuú ɛshulege mme. Ɛgbaré né ɛbwɔ́ wuú agbɔ́gɔ́lɔ́ gepyɛé ɛyi geláge pɔ́ ne kwyakwya ne gekpekpege mkpɔ́kɔ́vɛ́.

²⁻³ Ekiénné ɛwémbɔ́, ɛpyɛ gekwenege mmyɔ́ ayi ákuú ji nnó dragɔ́n ji ne ákuú nnó danchomeló ne satan ɛwe ji, ɛbwéé ɛfome né mmu gepyɛé ɛyigémbɔ́, ɛgbɛ meno gepyɛ ɛyigémbɔ́ ɛdyɛ ɛwu. Danchomeló álá né mmu né aɲme dɛle. Apyɛ mbɔ́ nnó ji agegé sé meti ɛwé ji abwólége bɔ́ɔ́ mme. Ne dɛle aɲme yina akóge, abɔ́ɔ́ manlyáá ji né maá mboó gébé.

⁴ Ne nké mmáge pé, ngé uluɔ́ gefwa, ne bɔ́ɔ́ abi ajwólé wyɛ. Bɔ́ɔ́ bina élé abi Ɛsɔwɔ́ achyɛé ɛbwɔ́ ɛbwɔ́nyɛ nnó ágbárege gefwa. Ne ngé ntó mandoó bɔ́ɔ́ abi áwáné ɛbwɔ́ gétúgé ágaregé wáwálé ayi Jisɔ́s aléré né genó ɛyi ji agaré ne mekomejɔ́ Ɛsɔwɔ́. Bɔ́ɔ́ bina ne álú bɔ́ɔ́ abi álá nógé fɔ́ menya mebo yimbɔ́ yé ɛbé lé meló uka wuú. Ne yé geloge menya yimbɔ́ ɛbwɔ́ ákáme fɔ́ nnó ása geji né mampwɛ bwɔ́ yé né amu bwɔ́ wɔ́. Ɛsɔwɔ́ apyɛ ɛbwɔ́ ákwilé né negbo ágbaré gefwa ne Kras né aɲme dɛle.

⁵ Gé ndɔ́ mbe ayi Ɛsɔwɔ́ apyɛé bɔ́ɔ́ akwilé né negbo na. (Ne bɔ́ɔ́ abifɔ́ ntó abi ágbóo, Ɛsɔwɔ́ apyɛ fɔ́ ɛbwɔ́ ákwilé né negbo wɔ́, kpaá té dɛle aɲme yina ábyɛé.)

6 Metɔ́ megɔ́megɔ́ ɛbe ne bɔ́ abi Ɛsɔ́wɔ́ aɟyaá, ɛbwɔ́ abi ji apye nye ákwilé né negbo né ndɔ́ ayi mbe, ayi ji apyéé nye bɔ́ ákwilé né negbo. Ɛsɔ́wɔ́ aɟya ɛbwɔ́ nnó ábé bɔ́ bíí ne ɛbwɔ́ ágbóó fɔ́ negbone ndɔ́ ɛpeá. Abéé nye elé ampyéé ure mbaá Ɛsɔ́wɔ́ ne Kras, ne ɛbwɔ́ ágbárege nye gefwa ne ji né aɲme dele.

Ɛsɔ́wɔ́ apwɔ́ danchɔ́meló

7 Ne aɲme dele ayina akoóge, Ɛsɔ́wɔ́ aferege nye danchɔ́meló né denɔ́ ɛtiré abɔ́ afyéé ji.

8 Atanege, akéné nye abwɔ́lege bɔ́ né malɔ́ mme meko. Akuú umɛ malɔ́ áyina nnó Gɔ́g ne Magɔ́k. Danchɔ́meló anywerege nye ɛbwɔ́ ako né mbaá ama, nnó ammye bee. Ne bɔ́ abi ámmye nye ummye bina ájame nye ɛké gesɔ́oge mbale nnyi.

9 Atanege nye né malɔ́ mme meko, anɔ́ mbaá ayi bɔ́ Ɛsɔ́wɔ́ ánywere. Mbaá yimbɔ́ elé melɔ́ kpaá ɛwé Ɛsɔ́wɔ́ agboó ne ɛwú. Anɔ́gé melɔ́ ɛwémbɔ́ mme, mewɛ ɛtanege nye né mfaánebuú elwe ɛbwɔ́ ako áɔ́ɔ́.

10 Ne afomege nye danchɔ́meló muú abwɔ́lé ɛbwɔ́ né mmu gepyégé mewɛ ɛwé elúlé ne genó ɛyigé ákuú nnó sɔ́lfɔ́. Mbaá yina ne abɔ́ áfome menya mebo ne muú ɛkpávé ayi gebyɔ́. Ne ɛbwɔ́ áwuú nye ubale wyɛ utuú ne ɲwɔ́mese te kwyakwya te kwyakwya.

Ɛsɔ́wɔ́ asɔ́ kwyakwya mpa

11 Ne ngé gekpékpégé geluógé gefwa ɛyi gélú pópó ne muú ayi ajwɔ́lé mfaá. Ne mfaánebuú ne mme áseé né mbe ushu wuú yé muú agé sé ɛbwɔ́ wɔ́.

12 Ne ngé ntó bɔ́o ako abi ábo ágboó, abi ánea gemɛ ne abi alá nea gemɛ wɔ. Eɓwó ako atené né mɓɛ geluɔge gefwa eyigémbɔ. Ne anene bɔ ne, anene nto ne ayifo ayi awyaá mabɔ bɔ́o abi ábɔ́o nye genwá eyi gélágé byé. Ne muú ayi ajwólé, akwólé dépɔ etiré bɔ́o bina ábo ápyéé ndere ásámé né mmu bɔ ne, asɔ mpa bwó.

13 Ne eɓéé mega elyaá bɔ́o abi abɔ ánómé wye átané átené ne geluɔge gefwa. Wyembɔ ntó ne negbo ne melɔ áwuú bɔ́o, ályaá áwuú bɔ́o átané átené né geluɔ gefwa eyigémbɔ. Ne muú ayi ajwólé mfaá geluɔgé gefwa akwɔle dépɔ etiré bwó ábɔ́o ápye, asɔ mpa bwó.

14 Apyégé mɓɔ ákpa negbo ne melɔ áwuú bɔ́o aɲme né mmu gepyɛge mewɛ. (Gepyɛge mewɛ ewéna elé negbo né ndɔ epea.)

15 Ne yéndémuú ayi mabɔ amií malá pɔ né mmu ne ayi awyaá mabɔ bɔ́o abi abɔ́o nye genwá eyi gélágé byé afomege ji né mmu gepyɛge mewɛ.

21

Esɔwɔ akwyéé mme ayi meke ne mfaánebuú ayi meke

1 Epyegembɔ, ngé mfaánebuú ayi meke ne mme ayi meke. Mfaánebuú ayi mɓɛ ne mme ayi mɓɛ chónchó ne eɓéé mega ápó sé.

2 Ne ngé ntó melɔ ukpea ewé ákuú nnó Jerosale ayi meke ndere átane né mfaánebuú mbaá Esɔwɔ ashulege áchwɔ́. Akwyéé ewú ndere mendée neba akwyégé menyammye agilé menɔ wuú.

3 Ne nwú meko muú fɔ, atane né geluɔgé gefwage Esɔwɔ ajógé kenké aké, “Nana Esɔwɔ

achwó jwólé ne akwaá. Ji ajwólé nye ne ebwó, ne ebwó ntó ábéé nye bɔ́ bíí. Esɔwɔ jimbɔ́ abeé nye ne ebwó ne abeé nye ntó Esɔwɔ bwó.

⁴ Ji atilé nye ebwó manse ako né ame. Negboó nebeé nye sé, ne bɔ́ abeé nye sé ne mesome, ebwó álíli nye sé, ne yé ubalé áwuú nye sé néndé unó bi ukwene ukoó mé.”

⁵ Ne muú ayi ajwólé né mfaá geluɔge gefwa ajɔ́ aké, “Wúgέ, nana mpye unó ukó ulaá uke.” Ne ama ajɔ́ ne me aké, “Sa unó bina mme néndé mekomejɔ́ eyina elú wáwálé, nerege metɔ́ nnó unó bi ájɔ́ upyéé nye.”

⁶ Ama ajɔ́ ne me aké, “Nnere yéndégenó, me ne nlú muú mbe ne ayi kwyakwya, unó uko ulɔ́ ne me ne ukwyagé ne me. Ne yéndémuú ayi mmwólé manaá epye ji, nchyege ji manaá anyú ewé alá achyege f́ ηka. Manaá ami mbɔ́ matanege né embu nnyi ewé ewyaá manaá ami machyege geηwá.

⁷ Ne yéndémuú ayi ammye apwɔ́ gabo, me nchyege nye ji unó bina. Me mbeé nye Esɔwɔ wuu ne ji ntó abeé nye maá wá.

⁸ Yémbɔ́, bɔ́ abi áfɔ́ mampyege unó bi me nkelege, abi áshyá mamfyε metɔ́ ne me, abi áchɔ́ menyammye bwó ne gabo, abi awané bɔ́, abi anane manané tametame, abi anyeé mafoó, abi ánógé aló uka, ne bɔ́ akó abi ábyɔge gebyɔ́ ákpáne nye ebwó áfome mmú gepyege mewε ewé elúlé ne genó eyi ákuú nnó sɔlfɔ́. Gepyege mewε ewéna elé negbone ndɔ́ epea.”

Jon ama age melɔ́ Jerosale ewé meke

⁹ Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛma, né geluage makiénné Ɛsɔwɔ akénéama ayi agbaré ukú ɛfwyale ukénéama ɛchwɔ ɛjɔ́ ne me ɛké, “Chwó me nɛrege nyɛ wɔ mendée neba, mendée ayi Maá ɛgɔɔme ábáne nyɛ.”

¹⁰ Mendoó Ukpea ɛchwó me mmyɛ ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwémbɔ ɛkpa me mfé né mfaá mekwɛ ɛwé ɛɔge dɔ́, ɛɛré me melɔ Jerosale ɛwé ɛlú melɔ ukpea ndere ɛtané mbaá Ɛsɔwɔ né mfaánebuú ɛshulege mme.

¹¹ Geɔgbɔgé Ɛsɔwɔ gegénege wyéé manémané, ne melɔ ɛwémbɔ ɛshwánege ntó ɛké mataá malómaló ayi ákuú nnó jasper. Ɛgénege ɔanénané ɛké makankoma.

¹² Gebame ɛyi geɔgbé geɔ melɔ ɛwémbɔ mme. Gebame ɛyigémbɔ gewya mano gebame áfyanéápeá. Né mano gebame yimbɔ makiénné Ɛsɔwɔ áfyanéápeá áténé wyɛ ábáme. Né mano gebamé yimbɔ ntó ása mabɔ matoó bɔ́ Isrɛli áfyanéápeá wyéé.

¹³ Mano gebamé yina, áɛé álú né ɛgbɛ ɛbwɔnyɛ, áɛé álú né ɛgbɛ ɛbwɔbɛ, áɛé álú mɛɛ ne áɛé álú meso.

¹⁴ Áténé gebamé ɛyigémbɔ né mfaá mabɔmé áfyanéápeá. Ása mabɔ áɔgbá Maá ɛgɔɔme áfyanéápeá né mabɔmé yina.

¹⁵ Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwé ɛbɔ ɛjɔ́gé mbɔ ne me, ɛgbaré meto ɛwé amɛge unó wyéé, akwyéé ɛwú ne gul. Ɛlé meto ɛwémbɔ ne ɛwú ɛbɔ ɛmɛgé melɔ kpaá ɛwémbɔ. Ɛmɛé makwɔ́ gebamé chónchó ne manombi.

¹⁶ Metyéé melɔ ɛwémbɔ ne unalé úlú wyɛ janja. Ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwémbɔ ɛmɛé melɔ ɛwémbɔ ne meto

εwé εgbaré, metyεé melɔ εwémbɔ εlú ηkpa neke dɛle ne geba. Wyembɔ ntó ne unalé ne unɔgé melɔ εwémbɔ úlú.

¹⁷ Εκίένné Εσωω εwémbɔ, εμεέ ntó unɔge gébamé εyigémbɔ, gelú matyεé amu usaá uléé meso εκένé ndere akwaá ámεgé unó.

¹⁸ Αténé gébamé εyigé na ne mataá malómáló ayi ákuú nnó jaspera. Ne yéndégenó né melɔ εwémbɔ ákwyε geɟi ne gul. Gul yimbɔ άπό ne deba, ne agεnege εκέ εφέε.

¹⁹ Ne mabɔmé ayi átene gébame εyigémbɔ né mfaá, ákwyεé áji ne mataá ηka ufóufóó. Ntaá né mbe ενiné aló manténe mabɔmé yimbɔ nékámege nnó jaspera, ενίne gbeé mataá apea nékámege safaya, ενίné negbeé áléé nékámege áget, ενίné négbeé áni nékámege έméral.

²⁰ Ενi négbeé mataá átá nékámege οni, ενi négbeé akené nékámege kánelyan, ενi négbeé akénéama nékámege krisolite, ενi negbeé aneé nékámege berin, ενi negbeé aneéneama nékámege tɔpas, ενi negbeé afyaá nékámege krisopreis ενίné negbeé afyaneama nékámege jacint, ne ενίné negbeé άfyanéάpeá nékámege ametis.

²¹ Mano gébámé ayina άfyanéάpeá ákwyεé áji ne mataá ηka άfyanéάpeá ayi ákamege nnó pels, ne ákwyεé yéndé meno gébámé ne pel ama, ne ákwyεé metó melɔ εwémbɔ ne gul. Ayi álá pó ne deba, ne agéne εκέ εφέε.

²² Ne ngé fó εcha ure Εσωω né melɔ εwémbɔ wó néndé, Ata Εσωω jimboó Muú Apwóó amu ne Maá εgɔηme ne álú εcha εwémbɔ.

²³ Melɔ εwémbɔ εκεlege sé nnó ηme yé εbe elé

mfaá agénege wyeé néndé geɟbɔge Ɛsɔwɔ ne gelú mewɛ ewé egénege wye ne etulekan wuú élé Maá egɔɣme.

²⁴ Bɔ́ malɔ mme meko ákené nyɛ né mmu geɟbɔ eyigémbɔ. Ne afwa mme achwɔ́ nyɛ ne ɲgɔ bwɔ́ né melɔ ewémbɔ.

²⁵ Mano gebamé eyigé na, ábeé fuú yéndégébé, néndé utuú ugilé fɔ́ wyeé.

²⁶ Ne ebwɔ́ áchwɔ́ nyɛ ne ɲgɔ ne énogé bɔ́ malɔ mme meko né melɔ ewémbɔ.

²⁷ Yémbɔ, yéndégenó eyigé gélágé pɔ́ pɔ́pɔ́ né mbe ushu Ɛsɔwɔ, gékpené fɔ́ né melɔ ewémbɔ, yé muú ayi apyeé depɔ́ debodebo yé ebé élé muú gebyɔ́ akpené fɔ́ wye. Ɛkosé bɔ́ abi mabɔ́ bwɔ́ malu né mmu ɲwe Maá egɔɣme ayi asamé mabɔ́ bɔ́ abi abɔ́ nyɛ geɲwá eyi gélágé byé ne ákpene wye.

22

Ebeé ewé ewyaá manaá ami machyɛge geɲwá eyigé gelágé byɛ

¹ Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ewémbɔ, eléré me ntó ebeé ewé ewyaá manaá ami machyɛge geɲwá eyi gélágé byé, magenege eké efeé meke. Ebeé ewémbɔ etanege né geluɔge gefwage Ɛsɔwɔ ne maá egɔɣme.

² Ɛshúlege ejyɛ né metɔ́ melɔ ewémbɔ. Né yéndé egbe ebeé ewéna, unɔ́ ebi uchyɛge geɲwá úlú wye. Unɔ́ ebimbɔ uwɔme umpomé ndɔ́ efyánépeá né ɲme. Ne yéndé mfaá uwɔmé ndɔ́ gama. Ne bya unɔ́ ebimbɔ úlú uka ebi ápyɛ bɔ́ mameé né mme meko átoógé.

³ Ne yéndégenó eyigé Ɛsɔwɔ áleré geɟi ukwekwɛ amu gebéé fɔ́ né melɔ ewémbɔ.

Ne geluɔge gefwage Ɛsɔwɔ né maá egɔɲme gebéé nyɛ wyɛ ne bɔɔ utɔɔ bií ánógé nyɛ ji.

⁴ Agɛné nyɛ ushu Ɛsɔwɔ, asamé nyɛ ntó mabɔ mií né mampwɛ bwɔ.

⁵ Utuú ugilé fɔ né melɔ ɛwémɔ. Ne bɔɔ abi álu wyɛ ákélégé sé genɔ etúlékáɲ ne ɲmɛé néndé Ata Ɛsɔwɔ ne abéé nyɛ genɔbɔgé ɛbwɔ. Ne ɛbwɔ ágbarége nyɛ gefwa té kwyakwya ne kwyakwya.

Jisɔs aké ji amagé chwɔ nyɛ fa mme

⁶ Ne ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwémɔ ɛma ɛjɔɔ ne me eké, “Mekómejɔɔ ɛyina elú wáwálé kámege ne ɛji. Ata Ɛsɔwɔ muú achyɛge mendoó mbaá bɔɔ ɛkpávɛ bií atɔ ekiénné wuú nnó ɛchwɔ ɛlɛré baá utɔɔ bií unó bi uchwɔ upyɛé.”

⁷ Ne Jisɔs aké, “Wúgé, ɛla gachyɛé me nchwɔɔ. Metɔɔ megɔmegɔ ɛbɛ ne bɔɔ abi ápyɛ unó bi ásamé né mmu ɲwɛ yina ɛbi upyɛ nyɛ nana ne meso gébé.”

⁸ Me Jɔn nluú muú ayi nwuú, ne ngené unó bina uko. Nwúgé ne ngége unó bina nkwe uwya mme né mbɛ ushu ekiénné Ɛsɔwɔ ɛwé ɛlɛré mbɔ me unó bina nnó me nógé ɛwú.

⁹ Yémɔ ɛjɔɔ ne me eké, “Ɔpyɛgé fɔ mbɔ, me ntó nluú elé muú utɔɔ Ɛsɔwɔ wyɛ ndɛre wɔ ne atɛ aɲme byɛ abi álú bɔɔ ɛkpávɛ Ɛsɔwɔ ne abifɔ ako abi ábélege mekomejɔɔ ayi ásamé né ɲwɛ yina. Nógé lé Ɛsɔwɔ.”

¹⁰ Ɛma ɛjɔɔ eké, “Ɔbigé fɔ mekomejɔɔ yina, ayi ásamé né mmu ɲwɛ yina ayi agarége unó bi upyɛé nyɛ nana né ɛbí upyɛ nyɛ meso gébé, néndé gébé ɛyigé unó bina upyɛ nyɛ gélá kwɔkwɔlé.

¹¹ Ndɛre elúmbɔ, yéndémuú ayi ápyɛé gabo, ápyɛgé wyɛ gabo wuú. Ayi ápyɛé ukwenɲkwe unó

ápyεgέ wyε ukweηkwe unό, ayi ápyε genό eyi gélú cho ápyεgέ wyε genό eyi gélú cho ne ayi álu pópó áβεέ wyε pópó.”

¹² Jisós ama ajós aké, “Gεgέ, εla gachyεέ me nchwό. Nké nchwό, nchwό ne nsa ayi nchyεgέ yéndémuú ndere ji apyε utós.

¹³ Me ne nlú genόge mβε ne eyigé kwyakwya, muú mβε ne ayi kwyakwya, unό uko ulό ne me, ne ukwyage ne me.”

¹⁴ “Metós megómegό εβεέ ne bós abi áshwone mawulé bwό akpea pópó. Ebwό ne Εσωω achyεge nyé εbwonye nnό ákoό né meno gébamé ákpe né melo εwémbo ányé umpomé genós eyigé gechyεge γεηwά eyi gélágé byé.

¹⁵ Bós abi álá ákpe ne fό né melo εwémbo elé bós abi álu eké bό mammyε, bós abi ányé mafoό abi ánane manané tametame, abi áwane bós, abi ánógé alό uka, abi ábyoge gebyo ne bós débwólé.

¹⁶ “Ne me Jisós ntó ekiénné wa nnό εchwό εgaré enyú unό bina né machomele bós Εσωω. Me nlú mpyáne mfwa Devid, me nlú ntó eké membe ayi age nege né gejejegé bií.”

¹⁷ Ajósgé mbό, Mendoό Εσωω ne Mendée maá εgoηme áké, “Chwό Ata Jisós.” Ne yéndémuú ayi awuú mekomejós yina, abo manjós ntó nnό “Chwό.” Ne yéndémuú ayi mmwólé manaá epyεé ji, achwό ne yéndémuú ayi akεlege achwό anyú manaá ami machyεge γεηwά εwé álá chyεgέ ηka.

Kwyakwya mejós

¹⁸ Ne me Jon nkwelege mbeé mbaá yéndémuú ayi áwuú mekomejós ayi asamé né mmu ηwe ayina. Mekomejós yina ayi agarege unό bi upyεé nyε

nana ne ebi upye nye meso gɛbé nnó, “Muú ayi agbẹge genó eyigé chá né unó bi ásamé né ηwe yina, Ɛsɔwɔ agbẹgέ nye ntó efwyale wuú ne ufóó mameé ukeneama ebi ásamé né ηwe yina.

¹⁹ Ne yéndémuú ayi aferege genó né unó bi ásamé né ηwe yina ayi agaré unó bi upye nye nana ne ebi upye nye meso gɛbé, Ɛsɔwɔ ntó aselé nye uto ebi abó achyέé ji nnó akpé ne melɔ ukpea ewémbɔ ányé umpomé genóó eyi géchyége geηwá eyi gélágé byé, ndere asamé né ηwe yina.”

²⁰ Ne muú ayi agarége unó bina aké, “Wáwálé elá gachyέé me nchwóó.”

Jɔn aké, Amen, chwó Ata Jisɔs.

²¹ Nnenémmye nnó Ata Jisɔs álérégé bɔó Ɛsɔwɔ ako galógál.

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e